Ազգ

Azg

Նոյեմբեր 6
Շաբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
9 տարի, թիւ 191 (442)
գինը՝ 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Անկարա

Թ. Չիլլեր. Հայերին պէտք է կանգնեցնել

Սեպտեմբերի 30-ին եռւյթ ունենալով ազգային հեռուստատեսութեամբ, Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերը հայտարարեց, որ «Թուրքիան պատրաստ է Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման համար համագործակցել Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի հետ: Ճիշտ կլինի ոչ միայն կանգնեցնել հայկական ուժերին, այլեւ ստիպել նրանց դուրս գալ գրաւված տարածքներից: Բայց Երջանում խաղաղության եւ իրական կայունության հասնելու համար պէտք է ջանքերի միավորում, անհրաժեշտ է այնպիսի երկրների մասնակցությունն այս գործում, ինչպես Գերմանիան եւ Ֆրանսիան»: Նույն օրը թուրքական ղեկավարների հետ սրտառագինության եւ անվտանգության հարցերով բանակցելու նպատակով Անկարա ժամանեց Ֆրանսիայի պաշտպանության նախարար Ֆրանսուա Լեոտարը: «Որպես ՆԱՏՕ-ի անդամներ, մենք պէտք է պայքարենք նոր ճգնաժամերի դեմ: Մենք ցանկանում ենք ունենալ կովկասյան եւ բալկանյան դէպքերի նույն մեկնաբանությունը», հայտնեց Լեոտարը: Թուրք-ֆրանսիական համատեղ նախագծերի այլ մանրամասներ չհրապարակվեցին: Ֆրանսպրես

Հակամարտ կողմերի պատասխանը հոկտեմբերի 7-ին

Ինչպես հայտնի է, նոյեմբերի 2-ին իր աշխատանքները կսկսի ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի համաժողովը: Նույան տաղան գործակալությունը տեղեկացնում է, թե հոկտեմբերի 2-ին ԼՂՀ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանը Ստեփանակերտում այն կարծիքն է հայտնել, որ երկար ու քրտնաջան աշխատանքից հետո հաջողվել է հասնել զգալի հաջողությունների՝ մասնավորապես առաջին անգամ Լեռնային Ղարաբաղը ճանաչվել է որպես հակամարտող կողմ: Արտգործնախարարը հայտնել է նաեւ, թե Հայաստանն ու Ղարաբաղն ընդհանուր առմամբ համաձայն են ներկայացված ժամանակացույցին, մինչդեռ ադրբեջանական կողմը կտրականապես մերժել է այն: Եւ այնուամենայնիվ, Ղարաբաղի համար եւս ժամանակացույցում կան անհանդուրժելի կետեր, եւ ԼՂՀ-ն մինչեւ հոկտեմբերի 7-ը կներկայացնի իր վերջնական դիրքորոշումն ու նկատառումները ժամանակացույցի վերաբերյալ:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ապա Սնարք գործակալությունը հաղորդում է, թե հանրապետության արտգործնախարարության մամուլի քարտուղար Արամ Սաֆարյանի խոսքերով, Հայաստանն ամենայն հավանականությամբ հավանություն կտա ԵԱՀԽ անհետաձգելի միջոցառումների ժամանակացույցին: Միաժամանակ պրն. Սաֆարյանը հայտարարել է, թե Հայաստանի արտգործնախարար Վահան Փափազյանի եւ ԼՂՀ իշխանությունների միջեւ անձնական հեռախոսային խորհրդակցությունների ընթացքում արդեն համաձայնեցված ժամանակացույցի վերամշակված տարբերակում «հաշվի են առնվել Հայաստանի բոլոր առարկություններն ու առաջարկությունները»: Հայաստանն ու Ադրբեջանը նույնպես իրենց պաշտոնական պատասխանը տալու են հոկտեմբերի 7-ին: Մինչդեռ ԵԱՀԽ անդամ երկրներն առայժմ պատրաստ չեն Լեռնային Ղարաբաղ ուղարկել 500 դիտորդներին, որոնք պէտք է վերահսկեն հրադադարի իրականացումը: «Ազգ»

Էներգիա

Հայաստանը դարձել է ՄԱԳԱՏԷ-ի անդամ

Ավստրիայում Հայաստանի դեսպանատնից հաղորդեցին, որ սեպտեմբերի 27-ից հոկտեմբերի 1-ը տեղի է ունեցել Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության 37-րդ համագումարը, որտեղ Հայաստանը ներկայացրել է դեսպանախարար Սեդրակ Թաշչյանը: Այդ համագումարում Հայաստանը դարձել է Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության անդամ (ՄԱԳԱՏԷ):

Սեդրակ Թաշչյանը ՄԱԳԱՏԷ-ի ղեկավար Հանս Բլիքսի հետ պայմանավորվածություն է ձեռք բերել ՄԱԳԱՏԷ-ի հովանավորությունը ստանալու վերաբերյալ, ինչպես նաեւ հավանություն է տրվել հայկական ատոմակայանի վերագործարկմանը, անհրաժեշտ տեխնիկական աշխատանքներ եւ համապատասխան ներդրումներ կատարելուց հետո:

Հայաստանի էներգետիկները նաեւ հնարավորություն են ստանում մասնակցելու միջազգային տարբեր գիտաժողովների եւ ուսումնական ծրագրերի: «Ազգ»

Ռուսաստան

ԵԼՑԻՆԸ ԿԱԴՐԱՅԻՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ ԱՄՐԱՊՆԴՈՒՄ Է ԻՐ ԴԻՐՔԵՐԸ

Երեկ, առավոտյան ժամը 6-ին Սպիտակ տանը լռեցին վերջին կրակոցները: Երեկոյան արդեն հանգցվել էր հրդեհը: Առավոտյան շենքից հանվել էր 23 դիակ: Սակայն, ըստ Ռուսաստանի առողջապահության փոխնախարարի, դա ամենեւին վերջնական թիվը չէր, քանի որ խորհուրդների տան հետազննումը նոր էր սկսվել: Երեկ կեսօրին Սպիտակ տան տեղազննումը սկսեց Ռուսաստանի գլխավոր դատախազ Ստեպանկովը հետաքննիչ խմբի հետ: Համաձայն ռուսաստանյան հեռուստատեսության, Ռուցկոյի եւ Խասբուլատովի աշխատասենյակները ՙիչ են տուժել հրետակոծությունից: Որոշ սենյակներ դեռեւս փակ են, որոնք կարող են ականապատված լինել: Այդպիսի մի փակ սենյակ բացելիս ինքնասպան եղավ շենքի պաշտպաններից մեկը:

Համաձայն ԻԹԱՌ-ի, շենքից արդեն երեք բեռնատար ավտոմեքենա զենք է տեղափոխվել: Հոկտեմբերի լույս 5-ի գիշերը վնասազերծվել են 24 ռեակտիվ հրթիռներ, որոնց հիմնական մասը զինվորականներ չեն, եւ այդ պատճառով առավել մեծ վտանգ են ներկայացնել Երջանիկներին համար: Ձերբակալվել է Սպիտակ տան 1452 կողմ: Պատգամավորները, բացի առավել «վտանգավորների» մի փոքր խմբից, ազատ են արձակվել: Հետախուզման մեջ են Կոնստանտինովն ու Ամպիլովը: Համաձայն առողջապահության նախարարության տվյալների, երկու օրվա կռիվների ընթացքում զոհվել է 89 հոգի, որոնցից շատերը քաղաքացիներից, մինչդեռ, BBC-ի թղթակցի տվյալներով, զոհերի թիվը 108 է:

Շարունակվում են կադրային փոփոխությունները: Երեկ երեկոյան Ելցինը հրամանագիր ստորագրեց, որով Ռուսաստանի գլխավոր դատախազ նշանակվեց Ալեքսեյ Կազաննիկը: Վերջինս մինչ այդ Օմսկի մարզային վարչությունում հանձնաժողովի նախագահ էր եւ հայտնի էր նրանով, որ 1988 թ. ԽՍՀՄ ժողովպատգամավորների համագումարում ԳԽ-ում իր տեղը զիջեց Ելցինին: Մամուլի նախարարի պարտականությունները դրվել են առաջին փոխվարչապետ Վլադիմիր Շումեյկոյի վրա:

Ինչպես հայտնել է Սահմանադրական դատարանի նախագահի տեղակալ Նիկոլայ Վիտրուկը, դատարանի չորս անդամներ պահանջել են նախագահ Զորկինի հրաժարականը, քննարկվել է նաեւ նրա հանդեպ քրեական գործ հարուցելու հարցը: Այդպիսի սպառնալիքով Ելցինի ու Չեռնոմիրդինի անունից նրան էր դիմել նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Սերգեյ Ֆիլատովը: Վիտրուկի կարծիքով, Ռուցկոյի, Խասբուլատովի եւ Զորկինի միջեւ ինչ-որ պայմանավորվածություն է եղել: Դեռ չի հաստատվել այն տեղեկությունը, թե Ելցինի հրամանագրով դատարանը փակվել է:

Դեռ չեն հանդարտվել կրքերը նաեւ Դաշնության սուբյեկտների խորհրդի շուրջ: Նախագահի խոսնակ Կոստիկովը հայտարարել է, որ հաշվի առնելով որոշ սուբյեկտների ներկայացուցիչների տատանումներն ապստամբության ժամանակ, դեռ պէտք է որոշվի այդ մարմնի նկատմամբ վերաբերմունքը: Իսկ նախորդ երեքշաբթի նշանակված Դաշնության խորհրդի նիստի հետաձգումը Կոստիկովը պայմանավորել է առաջացած նոր քաղաքական իրողությունների պայմաններում Խորհրդի նոր դերերի որոշմամբ: Երեկ ժամը 15-ին Դաշնության սուբյեկտների ղեկավարների հետ հանդիպել է վարչապետ Չեռնոմիրդինը:

Նախորդ օրը փակված թերթերը լույս չեն տեսնի նաեւ այսօր, մինչ նախագահական նոր հրամանագրով առավել խստացվել է պարետային ժամի դրությունը, իսկ ոստիկանությանը տրվել են հավելյալ լիազորություններ Մոսկվայում գրանցում չունեցողներին հեռացնելու քաղաքից: «Ազգ»

Վրաստան

Գամսախուրդիան նետվում է դեպի իշխանություն

Վրացական զորքերի հեռանալուց հետո Աբխազիայում, ինչպես ասում են, ձեռնամուխ են եղել խաղաղ կյանքի շինարարությանը: Հոկտեմբերի 5-ին աբխազական այն կազմավորումները շրջափակել են Սուխումը եւ Աբխազիայի այլ շրջաններ:

Աբխազական իշխանությունները գտնում են, որ հանրապետության բնակչության տեղաշարժերի սահմանափակումը հնարավորություն կտա մոտակա 2-3 օրում կարգուկանոն հաստատել: Դիվանագիտության դեմ պայքարող հատուկ զումարտակին հրաման է տրված հանցագործներին գնդակահարել տեղում: Հոկտեմբերի 5-ից Սուխումում մտցված է պարետային ժամ, որը գործելու է ժ. 20-ից մինչեւ 6-ը: Սուխումի քաղաքապետ Նոդար Խաշբան ԻԹԱՌ-ին հայտնել է, որ աշխատանքները դժվարացնում է էլեկտրաէներգիայի բացակայությունը, որի մատակարարումը Ռուսաստանից ընդհատվել էր սեպտեմբերի 18-ից:

Զվիադ Գամսախուրդիան շարունակում է ինքնահաստատման գործողությունները: Հոկտեմբերի 4-ի երեկոյան նրա կողմնակիցները փորձել են Սամտրեդիա քաղաքի մոտ ճեղքել կառավարական զորքերի պաշտպանությունը: Ինչպես ԻԹԱՌ-ին հաղորդել են Վրաստանի ՆԳՆ մամուլի կենտրոնում, գրոհը ետ է մղվել: Նույն օրը զվիադականները Աբաշի շրջանում պայթեցրել են Ռիոնի գետի վրայով անցնող ավտոմոբիլային կամուրջը, իսկ ժ. 20-ի մոտերքը հարձակման են անցել Օզուրգեթիի շրջանում: Կառավարական զորքերը ետ են մղել այս գրոհը եւս. Զվիադականների շարերում կան սպանվածներ եւ վիրավորներ: Ներկայումս Գամսախուրդիայի կողմնակիցները վերահսկում են Արեւմտյան Վրաստանի գրեթե ամբողջ տարածքը Ցխենիսծղալի գետից արեւմուտք:

Միեւնույն ժամանակ, ըստ ԻԹԱՌ-ի, զվիադականները խոչընդոտում են նաեւ փախստականների տեղաշարժին: Նրանք փախստականներին թույլ չեն տվել անցնել Զուգդիդի քաղաքի միջով, եւ վերջիններս ստիպված են եղել շրջանցել այն. գրեթե կրկնակի երկարացնելով իրենց ճանապարհը:

Սվանեթիայից Քութայիսի փախստականների տեղափոխումն են սկսել Հյուսիսկովկասյան զինվորական օկրուգի ուղղաթիռները եւ Անդրկովկասում տեղաբաշխված ռուսական զորքերի խմբավորումները: Փախստականների տեղափոխմանը մասնակցում են նաեւ Հայաստանի քաղաքացիական ավիացիայի օդաչուները: Փախստականների գծով ՄԱԿ-ի միջազգային կոմիտեի երեկ հրապարակած հաղորդագրության համաձայն, ռազմական վերջին գործողությունների հետեւանքով տեղահանվել է 150 հազար մարդ: Նրանցից շատերն ապաստանել են լեռներում եւ գտնվում են ծայրահեղության պայմաններում: «Ազգ»

Երեւան

Հայաստանը զոհ է Ալիեւի ընտրությունից

Ադրբեջանում նախագահական ընտրություններին մասնակցել է մոտ 4 մլն մարդ: Վկայակոչելով Բաքվի աղբյուրները, Նույան տաղան գործակալությունը հաղորդում է, թե ընտրատարածքներում որեւէ խախտում չի արձանագրվել, եթե խախտում չհամարենք այն, որ ընտրողները չէին օգտվում խցիկներից եւ չէին թաքցնում իրենց ընտրությունը:

Միաժամանակ Սնարք գործակալությունը հաղորդում է, թե Հայաստանի արտգործնախարարության մամուլի քարտուղար Արամ Սաֆարյանի խոսքերով, Ադրբեջանում կայուն եւ ուժեղ իշխանության հաստատումը ձեռնտու է շրջանի բոլոր պետություններին, այդ թվում Հայաստանին: Ըստ պրն Սաֆարյանի, «Հայաստանին ձեռնտու է որպես բանակցությունների գործընկեր ունենալ ուժեղ Ադրբեջան, ինչը վերջինիս հնարավորություն չի տա տարբեր պատճառաբանություններով խուսափել պատասխանատվությունից, որը նրա վրա է դրվում ԵԱՀԽ եւ այլ միջազգային կազմակերպությունների կողմից»:

Մինչդեռ աստիճանաբար պարզաբանվում են Ալիեւի դեմ վերջերս կատարված մահափորձի հանգամանքները: Այսպես, վերջինս լրագրողներին հայտարարել է, թե իր դեմ կատարված մահափորձին մասնակցել են Թուրքիայի քաղաքացիներ եւ ադրբեջանական ընդդիմության ներկայացուցիչներ: Ըստ Ալիեւի, իշխանության գլուխ անցնելուց ի վեր դա նրա կյանքի դեմ կատարված առաջին մահափորձը չէ: «Ազգ»

Աշխարհ

Արաֆաթ-Ռաբին տեսակցություն այսօր

Այսօր եգիպտոսի մայրաքաղաք Կահիրեում կկայանա ՊԱԿ-ի նախագահ Յասեր Արաֆաթի եւ Իսրայելի վարչապետ Յիցհակ Ռաբինի միջեւ առաջին «մանրամասնյալ» խոսակցությունը նախագահ Հոսնի Մուբարաքի ներկայությամբ: Նրանց միջեւ կայացած առաջին տեսակցության ընթացքում, Վաշինգտոնում, երկու ղեկավարներն ընդամենը մի քանի նախադասություն էին փոխանակել, այնինչ նրանց միջեւ քննարկվելիք բազմաթիվ հարցեր կան: Վերջին օրերին նրանք չէին թաքցրել դժգոհությունը միմյանցից: Մասնավորապես, Ռաբինը դժգոհել էր ՊԱԿ-ից, որ չի ցեղպում սահմանափակ ինքնավարության շուրջ բանակցող հանձնախմբերի կազմման գործում, իսկ Արաֆաթը քննադատել էր Ռաբինի կառավարությանն անցյալ շաբաթ օրը պաղեստինցիների դեմ լայնածավալ պատժիչ գործողություն ձեռնարկելու համար:

Չինաստանը փորձարկեց միջուկային ռումբ

Հակառակ Մ. Նահանգների նախաձեռնությամբ հաստատված ոչ պաշտոնական մորատորիումի, երեկ Չինաստանը միջուկային ռումբի ստորերկրյա փորձարկում կատարեց, երկրի հյուսիսում, Շինջյանում: Արեւմտյան սեյսմիկ սարքերի տվյալներով, պայթյունին հետեւած ցնցման ուժգնությունը կազմել է 5.8 բալ Ռիխտերի սանդղակով: Փորձարկումից անմիջապես հետո Սպիտակ տանը ելույթ ունենալով նախագահ Քլինթոնը հայտարարեց, թե ԱՄՆ-ը կարող է վերատեսության ենթարկել միջուկային ստորերկրյա փորձարկում չանելու մասին իր հանձնառությունը: Մասնագետների կարծիքով, չինական փորձարկման նպատակը ոչ այնքան ռազմական, որքան քաղաքական է: Պեկինը վերջերս խիստ դժգոհ է Արեւմուտքի վերաբերմունքից, հատկապես մարդու իրավունքների հարցով իր նկատմամբ եղող քննադատություններից:

Մուբարաքը վերընտրվեց

Անընդմեջ 3-րդ անգամ Հոսնի Մուբարաքն ընտրվեց եգիպտոսի նախագահ, անմրցակայության պայմաններում: Պաշտոնական տվյալների համաձայն, ընտրողների ավելի քան 90 տոկոսն իր ձայնը տվել է նախագահին: Մինչդեռ, ինչպես հաղորդում է BBC ռադիոկայանը, երկրի տարբեր վայրերում եւ հատկապես Սաիդում, ընտրություններին չի մասնակցել ընտրողների 50 տոկոսից ավելին:

Թուրքական զորքը հյուսիսային Իրաքում

Թուրքական կառավարությունը երեկ պաշտոնապես հաստատեց, թե իր զորքը նախորդ օրը մտել է հյուսիսային Իրաք, տեղի քրդական «ռազմական հենակետերը ոչնչացնելու նպատակով»: Թուրքական աղբյուրների համաձայն, կիրակի օրը քրդական բանվորական կուսակցության մարտիկները հյուսիսային Իրաքից մտել էին Թուրքիա եւ սպանել 9 մարդու: ■

Մոսկվայի քաղաքապետարանի հրդեհից տուժել է նաեւ Միջազգային հայկական համաժողովի նախագահ Սերժ Ջիլավյանի գրասենյակը: Հոկտեմբերի 4-ի կեսօրին դեռեւս անհնար էր պարզել կորուստի չափը, քանի որ հրդեհը դեռ մոլեգնում էր եւ հրշեջ մեքենաներին միայն ՙիչ առաջ էր թույլատրվել մոտենալ նախկին ՏՓԽ-ի պալատի շենքին: «Ազգ»

digitised by A.R.A.R.@

Մամուլ

ԸՆԴԴԻՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԱՏՐԱՍՏ ԷՐ ԱՐՅՈՒՆԱՀԵՂՈՒԹՅԱՆԸ

Իլյա Կոնստանտինովը դեռ մարտին չէր բացառում ռազմական կոնֆլիկտը

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը հայտնում է, թե հոկտեմբերի 4-ին, Սպիտակ տան պաշտպանողներից եւ Ռ. Խասբուլատովի, Ա. Ռուցկոյի, Վ. Բարաննիկովի, գեներալ Մակաշովի, Ա. Դունաեւի եւ Վ. Աչալովի ձերբակալություններից հետո, Ռուսաստանի գլխավոր դատախազը հրաման տվեց ձերբակալել Ազգային փրկության ճակատի խորհրդի գործկոմի նախագահ Իլյա Կոնստանտինովին եւ Աշխատանքային Ռուսաստան ռուսական բանվորական կոմունիստական կուսակցության առաջնորդ Վիկտոր Անպիլովին: Առայժմ նշված անձինք գտնվում են փախուստի մեջ:

Հայտարարված է, որ այս օրերին Ռուսաստանում կատարվող իրադարձությունները դեռ ամիսներ առաջ կանխատեսվում ու ծրագրվում էին ՌԴ Գերագույն խորհրդում: Պատահական չէին եւ խորհրդարան-կառավարություն, եւ նախագահ-խորհրդարան հակասությունների զարգացումն ու շիկացումը: Դեռ մարտ ամսին Մոսկվայում հնարավորություն ունեցանք զրուցել Իլյա Կոնստանտինովի հետ, որը լինելով պատգամավոր եւ «Ազգային փրկության ճակատի» խորհրդի գործկոմի նախագահ, ակտիվ հակաելցինյան գործունեություն էր ծավալել: Այժմ էլ կարծիք կա, թե Օստանկինոյի դեմ ուղարկված ռուս ջոկատներ գործել են նրա ղեկավարությամբ:

Իլյա Կոնստանտինովը այն ժամանակ էլ համոզված էր, որ ինչպիսի արյունոտ էլ լինի հանրաքվեից հետո, միեւնույն է, Ռուսաստանը պետք է աղքի երկիշխանության պայմաններում, դրանից բխող բոլոր հետեւանքներով: Առանց կասկածանքի, Կոնստանտինովը հայտնեց, որ «Ազգային փրկության ճակատի» հիմնական նպատակն է Ելցինի եւ նրա վարչակազմի հեռացումը իշխանությունից եւ Ազգային փրկության կառավարության ստեղծումը: Ի դեպ, նրա ասելով, այդ դաշինք ճակատը միավորում էր 56 քաղաքական կազմակերպությունների, ուներ 50 շրջանային բաժանմունքներ, կողմնակիցներ ուներ Ուկրաինայում, Ղազախստանում, Մերձբալթիկայում, Ադրբեջանում եւ Մոլդովայում:

Իհարկե, Իլյա Կոնստանտինովը ուներ նաեւ իր բացատրությունները: Հիշեցնեմ, որ նա Ռուսաստանի խորհրդարանում նախ ներկայացնում էր դեմոկրատական թեւը, իսկ հետո միայն դարձավ «Ռուսական միասնություն» բլոկի անդամ: Պատճառներից մեկն այն էր, որ բոլոր նրա, Ռուսաստանի դեմոկրատական շարժման գաղափարախոսությունը փոխվեց: Կատարվում են ժողովրդավարության հետ ոչ մի առնչություն չունեցող բաներ: Կոնստանտինովի ասելով, Ելցինը բոլ երեւույթին իր առջեւ խնդիր էր դրել կազմավորել մենիշխանական վարչակարգ, դրա համար էլ կազմալուծում է իշխանության ներկայացուցչական մարմինները, խախտում Սահմանադրությունը եւ օրենքները, սարվում է հակաժողովրդական տնտեսական քաղաքականություն, որի հետեւանքով ժողովրդի լայն խավերը հասել են սնանկացման շեմին: Նրա կարծիքով, տարվող արտաքին քաղաքականությունը ոչ մի կապ չունի Ռուսաստանի ազգային-պետական շահերի հետ: Կոնստանտինովը նաեւ համոզված էր, որ Ռուսաստանում ոչ թե ժողովրդավարություն է, այլ դրա ծաղրանկար: Եւ դրան հակադրվող միակ ուժը հայրենասիրական կազմակերպություններն են, այլ կերպ ասած՝ հայրենասեր-ձախերը:

«Նրանց երբեմն անվանում են նացիոնալ-կոմունիստներ, բայց ես դրա մեջ ոչ մի վատ բան չեմ տեսնում», ասաց Կոնստանտինովը, համոզված լինելով, որ Ռուսաստանի փլուզումը կարող է կանխարգելել միայն այդ ուժը:

«Անկախ կուսակցականությունից եւ հավատից, մենք որպես այս երկրի քաղաքացի պետք է պաշտպանենք այս երկրի շահերը», եզրափակեց իր խոսքը պատգամավորը: Միեւնույն ժամանակ նա ոչ միայն չբացառեց ռազմական կոնֆլիկտը, այլեւ նշեց, որ թեեւ ընդդիմության ձեռքին բանակ չկա, բայց իրենք պատրաստ են ընդունել յուրաքանչյուր հարձակում:

Այն, ինչ կատարվեց Մոսկվայում մեր խոսակցությունից ընդամենը վեց ամիս անց, ամենեւին անսպասելի չէր: Քանի որ եւ ընդդիմության, եւ իշխանությունների մոտ զգացվում էր իրար ոչնչացնելու մոլուցք: Միայն կողմերից մեկը ճիշտ չհաշվարկեց իր կարողություններն ու հնարավորությունները եւ հետեւաբար տրվեց շատ լավ կազմակերպված սադրանքի: Հոկտեմբերի 3-ին Սպիտակ տանը գտնվող լրագրողներից մեկն անգամ, որ կարողացել էր զրուցել Ռուցկոյի, Խասբուլատովի, Կոնստանտինովի հետ, «Ազատություն» ռադիոկայանի հոկտեմբերի 5-ի մի թողարկման մեջ նշեց, թե բացարձակ քաոս էր Սպիտակ տան միջանցքներում, իսկ Ռուցկոյի բոլոր փորձերը կարգի բերել դիվիզիայի հետ, անցան ապարդյուն: Իհարկե, կատարված արյունահեղության գնահատականը դեռ պատմությունը կտա, բայց արդեն պարզ է, որ արկածախնդրությունը, որ բնորոշ էր Ռուսաստանի քաղաքական ուժերի գործելակերպին, պետք է հանգեցներ նման հանգուցալուծման:

ԱՐՓԻՆԵ ՍԱՍՏՐՅԱՆ

Երեւան

Սպիտակի երկրաշարժը չի կրկնվի

Հոկտեմբերի 1-ին Երեւանում բացվել էր Սպիտակի երկրաշարժի հինգերորդ տարելիցին նվիրված միջազգային գիտաժողովը, որին մասնակցում էին 20 երկրներից ժամանած մասնագետներ: Կիրակի օրը գիտաժողովի մասնակիցները եղան երկրաշարժի էպիկենտրոնում եւ ծանոթացան վերականգնողական աշխատանքներին: «Առաջիկայում նույն ուժի երկրաշարժի կրկնություն նույն վայրում հնարավոր չէ», հայտարարել է գիտաժողովի համանախագահ պրոֆեսոր Ալեքսեյ Նիկոլաեւը: Նա ընդգծել է, որ 2000 տարվա ընթացքում նման կրկնություններ չեն եղել:

Ինչ վերաբերում է Սպիտակի երկրաշարժի եւ նախօրեին Նոր Երկրում իրականացված միջուկային պայթյունի միջեւ հնարավոր կապին, պրոֆեսորը հայտարարել է, թե «միջուկային պայթյունները կարող են միայն արագացնել սպասվող երկրաշարժերը: Ըստ իս, Սպիտակի երկրաշարժի վրա անհամեմատ ավելի մեծ ազդեցություն են ունեցել նախօրեին Իրանի տարածքում արձանագրված ստորգետնյա ցնցումները»: Ինչեւէ: Այսօր, երկրաշարժից 5 տարի անց դժվար է պարզել երկրաշարժի պատճառները: Ավելի կարեւոր է, որ այն երբեք չկրկնվի: «Ազգ»

> **Հայաստան-Եթովպիա**
>
> Հոկտեմբերի 10-ին, ժամը 11-ին, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում կկայանա Հայաստան-Եթովպիա բարեկամության ընկերության հիմնադիր ժողովը:
>
> Հրավիրվում են բոլոր ցանկացողները, հատկապես այն անձինք, ովքեր ժամանակին աշխատել են Եթովպիայում:
>
> Նախաձեռնող խումբ

Բաքու

Ալիեւը հանդիպել է Մեծ Բրիտանիայի դեսպանին

Վերջերս Հեյդար Ալիեւը ընդունել է Մեծ Բրիտանիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Թոմաս Յանգին, վերջինիս խնդրանքով: Քննարկվել են երկկողմ հարաբերությունների զարգացման հարցերը: Թոմաս Յանգը ընդգծել է, որ Մեծ Բրիտանիան շարունակում է ակտիվ դիրքորոշում գրավել ՄԱԿ-ի ռուսման խաղաղարար խնդրում: Հեյդար Ալիեւը իր հերթին հայտնել է, որ Ադրբեջանը Մեծ Բրիտանիայի համար հետաքրքրություն է ներկայացնում, եւ բազմանշանակ է այն փաստը, որ Ադրբեջանում բացվել է Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատունը, որը առկա է ԱՊՀ ոչ բոլոր երկրներում: ՆՏ

Մանաթների ներմուծումը ձգձգվում է

Ադրբեջանի խորհրդարանի բյուջեի վերահսկողության հանձնաժողովի նախագահ, գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ Զումրուդ Նուրիեւը խարբաստվիլիի թղթակցին հայտնել է, թե հանրապետությունն առ այսօր արտասահմանում պատվիրած մանաթներից ստացել է 300 միլիոնը: Ըստ այդ պայմանավորվածության, հանրապետությունը չի ստացել ոչ մնացած գումարը, ոչ էլ դրանց տպագրության հաստոցները: Դա է հանրապետությունում կանխիկ դրամի պակասի հիմնական պատճառը: Նուրիեւը նշել է, որ ազգային դրամի շրջանառության մեջ մտցնելը նախկին կառավարության անհեռատեսության արդյունքն էր. ռուսական ռուբլու կտրուկ արժեզրկման պայմաններում, առանց ու ոսկով չապահովված մանաթի կուրսը նույնպես ընկնում է: Նրա արժեզրկումը կազմում է ամիսը 30-40 տոկոս

Միջքաղաքային ավտոբուսների տոմսերի թանկացում

Ադրբեջանի միջքաղաքային, ինչպես նաեւ դեպի ԱՊՀ երկրներ եւ Իրան մեկնող ավտոբուսների ուղեւորական փոխադրումների վարձաչափերը ավելացել են հանրապետության Նախարարների խորհրդի որոշմամբ: Բաքվի «Զերկալո» թերթի հաղորդման համաձայն, թանկացումների նպատակը տրանսպորտի աշխատանքի անարդյունավետության վերացումն է, որի պատճառը պահեստամասերի ու աշխատանքի համար անհրաժեշտ նյութերի խիստ թանկացումն էր: ՆՏ

Փախստականների հիմնահարցին եւս 5 մլրդ.

Ինչպես հայտնվել է Ադրբեջանի Նախարարների խորհրդի նիստում, վարչապետի տեղակալ Աբբաս Աբբասովի ղեկավարությամբ, փախստականների խնդրի լուծման նպատակով արդեն ծախսվել է 5 մլրդ. ռուբլի: Մոտակա ժամանակներում նույն նպատակներին կհատկացվի եւս 5 մլրդ.: Նշվել է, որ փախստականներն ապրում են ծանր սոցիալ-տնտեսական պայմաններում, բարձր է հիվանդությունների եւ մահացության մակարդակը:

Ադրբեջանը սպառնում է իրեն պարենի 30 տոկոսով

Հանրապետության բնակչությանը մինչեւ տարեվերջ պարենամթերքով ապահովելու խնդիրը քննարկվում էր հոկտեմբերի 2-ի խորհրդակցությունում, որը վարում էր վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովը: Նշվել է, որ հանրապետությունում արտադրվում է անհրաժեշտ պարենի 20-30 տոկոսը, հիմնական մասը ներմուծվում է: Հուսեյնովը նշել է առկա դժվարությունները Ադրբեջանի արտադրանքը առաքելու եւ ԱՊՀ այլ երկրներից նրանց արտադրանքը ստանալու խնդրում: ՆՏ

Առանց սահմանափակումների

Ադրբեջանը ըստ երեւույթին իր թերեւ արդյունաբերության արտադրանքը կարտահանի Եվրամիության անդամ երկրների շուկաներն առանց սահմանափակումների եւ ռուսակի նրանց: Արդյունքի համաձայնագիր է ձեռք բերվել Ադրբեջանի եւ Եվրամիության հանձնաժողովի բանակցություններում, որոնք անցկացվել են Բրյուսելում սեպտեմբերի 15-ից 21-ը: ՆՏ

Կրթություն

«Տարվա ուսուցիչ» մրցույթը

Ուսուցիչների սոցիալ-տնտեսական պայքարին հաջորդեց ատեստավորման գործընթացը, իսկ հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին նրանց սպասում է «Կրթության համահայկական հիմնադրամի» կողմից հայտարարված «Տարվա ուսուցիչ» մրցույթը: Այն անցկացվելու է երկու փուլով. տեղական (շրջանային)՝ հոկտեմբերի 11-16-ը ու հանրապետական՝ նոյեմբերի 1-6-ը, եւ գործնականում ընդգրկելու է դպրոցներում դասավանդվող բոլոր առարկաները:

Շրջանային եւ քաղաքային ժողկրթբաժինները յուրաքանչյուր մասնագիտությունից պետք է ընտրեն մեկական թեկնածուներ, որոնց մայրաքաղաքում սպասում են լուրջ փորձություններ: Ինչպես տեղեկացանք Ուսուցիչների կատարելագործման եւ ատեստավորման հանրապետական ինստիտուտի (ՈՒԿԱՀԻ) տնօրեն Ռոբերտ Գաբրիելյանից, արդեն ստեղծված աշխատանքային խմբերը մշակում են այն չափանիշները, որոնք պետք է բավարարեն լավագույն ուսուցչի կոչման հավակնորդները: Դրանք իրենց մեջ ընդգրկելու են եւ մասնագիտությունից խոր ու կայուն գիտելիքների, եւ մեթոդամանկավարժական կատարյալ պատրաստվածության, եւ անձի հատկանիշների բացահայտումները:

Ըստ պրն. Ռ. Գաբրիելյանի, «Կրթության համահայկական հիմնադրամի» այս նախաձեռնությունը դժվար է անգամ գնահատել: «Ուսուցիչները վերջապես պետք է զգան, որ պետությունը շահագրգռված է իրենց գերազանց աշխատանքով, իսկ իշխանությունները պետք է լավ ճանաչեն իրենց առաջատար մանկավարժներին: Դա բարոյական այն խթանն է, որը ոչ մի նյութական խրախուսումով փոխարինել հնարավոր չէ»: Ավելացնենք, որ բոլոր առարկաների հաղթող ճանաչված դասատուներին բացի «Տարվա ուսուցիչ» տիտղոսից, սպասելու է նաեւ դրամական խոշոր պարգեւատրում, այսօրվա դրությամբ ամենաբարձր «Ստեղծագործող մանկավարժ» կոչման շնորհում եւ ՈՒԿԱՀԻ-ի արտահաստիքային աշխատակից դառնալու հնարավորություն:

Իսկ այն հարցին, թե որանո՞վ օրյեկտիվ կլինեն տեղերում թեկնածուների ընտրելիս, ինստիտուտի տնօրենը պատասխանեց, թե դրանում նախեւառաջ պետք է շահագրգռված լինեն կրթության շրջանային եւ քաղաքային ղեկավարները, քանզի մրցույթի արդյունքներում ակնհայտ կդառնա նրանց կողմից ցուցաբերված վերաբերմունքը եւ ըստ դրանց էլ համապատասխան եզրակացություններ կարվեն: Ահա թե ինչու բացառված չէ նաեւ, որ մի քանի առարկաների գծով ոչ մի մրցանակ էլ չի տրվի: «Միջոցառումը որքան էլ նշանակալի լինի, այն առաջին անգամ անցկացվելով զերծ չի լինի թերություններից, որոնք, ինչ խոսք ժամանակի ընթացքում անհրաժեշտաբար կշտկվեն», ընդգծեց Ռ. Գաբրիելյանը:

Հ. Պ.

> **Հայտարարություն**
>
> Լույս է տեսել «Մարտնի» հանդեսի 1993 թ. 4-5-6 միացյալ համարը: Վաճառքը կատարվում է միմիայն խմբագրությունում, հասցեն՝ Տիգրան Մեծի պողոտա 26 ա (Ա. Խանջյանի անվան դպրոցի շենքում):
>
> «Մարտնի» խմբագրություն

Սփյուռք

Հայը դիտի փաստի, որ թուրքը նաեւ խելք ունի

Թուրքական պետական TRT-1 հեռուստակայանի լուրերի համաձայն, մասնակցելով «ուղեղային մարզանքների օլիմպիական երկրորդ խաղերին», Թուրքիան ցույց տված միջի լինի, թե «թուրքը գլխի նաեւ մտածել»:

Այստեղ հարկավոր է նշել այն «փոքր» մանրամասնությունը, որ Թուրքիան Չեխիայում ներկայացվելու է այն չորս մարզիկներով, որոնք Թուրքիայում ամիսներ շարունակ տեւած մրցումներում արժանացել են այդ տեղերը գրավելուն: Այդ 4-ի մեջ ամենաբարձր միավորներ հավաքածը, ճիշտերի շատ մեծ տարբերությամբ, այս խմբի գլխավոր Գամեր Ալյանակյանն է:

Թուրքական հեռուստատեսային ծրագրում «Ջումհուրիյեթ» թերթի թղթակից, 1970-ական թթ. վերջում Թուրքիայում լույս տեսնող «Պոլիտիկա» (թուրք՝ համայնավարների ոչ պաշտոնական օրգան) թերթի նախկին գլխավոր խմբագիր Արդըն էնֆին «Ակտամա դողրու» հաղորդման մեջ մեր հայրենակցի մասին գովասանքներով արտահայտվելով եւ նրա հետ հարցազրույց անցկացնելուց հետո նշեց, թե «եվրոպացիները թուրքին ճանաչում են որպես բազկի ուժ ունեցող մի ժողովուրդ», ավելացնելով, թե «իր թերթը («Ջումհուրիյեթը») այս օլիմպիական խաղերին կարեւորություն է տվել, որովհետեւ պետք է փաստել, որ թուրքը ոչ միայն բազուկով է ուժեղ, այլ նաեւ խելքով ու խնդրականությամբ: Ուրախ եմ, որ մեր երիտասարդները խմբային մրցաշարում անցյալ տարի 5-րդ տեղը գրավեցին, իսկ մեր Գամեր ընկերն էլ կարողացավ անհատական 7-րդ տեղը գրավել»:

Երիտասարդ Ալյանակյանը նախկինում էլ մինչեւ եզրափակիչ էր հասել TRT-1 կազմակերպված մի գիտական մրցումում: Նա Թուրքիայի ներկայացուցչական խմբի ու այս խմբի գլխավոր տեղը գրավելու համար ավելի քան 1000 մասնակիցների միջից մտավ լավագույն 60-ի մեջ, եւ հետո էլ դժվարին քննություն անցնելով, հասավ բարձրակետին:

Ալյանակյանն աշխատում է մի պետական ընկերությունում:

Հաջողություն հայ Ալյանակյանին, որ ամենալավ կերպով կարողանա «փաստել» թուրքի մտածելու կարողությունը:

ՌԱՖՖԻ ՀԵՐՍԵԼ ԱՐԱՔՍ
Մտ. սեփ. թղթակից, Փարիզ

> **Երեւանի պետական համալսարանի ռեկտոր ակադեմիկոս Նորայր Առաքելյանն անցյալ շաբաթ հրաժարական է տվել**, որի պատճառը պաշտոնապես չի հայտարարվել: Պրոռեկտոր Էդուարդ Ղուբաչյանը հաղորդեց, որ այն իրեն եւս հայտնի չէ, եւ հարցին կարող է պատասխանել միայն նախկին ռեկտորն անձամբ (վերջինս դիմումում չի պատճառաբանել հրաժարականը): Ըստ տեղական ճշգրտի, ռեկտորի պաշտոնի դիմումը պատրաստված է, իսկ թափուր տեղը առաջարկված Վազգեն Մանուկյանին: Սակայն պարզվում է, որ սա եւս հանրապետությունում հերթական պաշտոնազրկումից հետո տարածվող բանահյուսական երեւակայության արգասիք է, եւ Վազգեն Մանուկյանը նման առաջարկ եւս չի ստացել: «Ազգ»

digitised by A.R.A.R.@

Կրթություն

ՀԱՀ-Ը ՏՎԵՑ ԻՐ ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆԱՎԱՐՏՆԵՐԸ

Այսօրվա Հայաստանի ուսումնական քարտեզի վրա իր ուրույն գույնն ու տեղն ունի Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանը: Այն իր դռներն առաջին անգամ բացեց 1991 թ. սեպտեմբերի 23-ին՝ Հայաստանի անկախության հռչակումից հետո: Իրապես այն մեր անկախության ծնունդն ու դրա կոնկրետ արդյունքներից մեկն է: Ինչպես նշված է ուսումնական այս հաստատության տեղեկագրում, «Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի առաքելությունն է Հայաստանի նոր սերնդին կրթել ու դաստիարակել ամերիկյան համալսարանների և բարձրագույն դպրոցների ոճով»: Դրա համար անցնող ուսումնական 2 տարեշրջաններում ամերիկյան լավագույն համալսարաններից հրավիրվել են դասախոսներ, որոնց ուժերով էլ կազմվել են այդ երկրի համալսարանների չափանիշներին համապատասխան ծրագրեր:

Ելնելով մեր հանրապետության կարիքներից, այստեղ գործում են երկու ֆակուլտետներ՝ գործարարության ու գործարար ղեկավարման և ճարտարագիտության: Երրորդ ուսումնական տարին սկսվեց նոր՝ միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետի բացումով: Այստեղ մտածում են նաև երկու նոր բաժինների՝ առողջապահության և գյուղատնտեսության ֆակուլտետների ստեղծման մասին: Իսկ հատուկ դասընթացների բաժինը բոլոր ցանկացողներին առաջարկում է աշխատանքից և ուսումից ազատ ժամերին մասնակցել այստեղ պարբերաբար կազմակերպվող կարճաժամկետ դասախոսություններին և դասընթացներին: Այս ընթացքում, շնորհիվ Հայ բարեգործական ընդհանուր միության և Կալիֆորնիայի համալսարանի ֆինանսական ու կազմակերպական մասնակցության, ինչպես նաև Հայաստանի կառավարության աջակցության, կայացել է ուսումնագիտական այս հաստատությունը և որոշ առումներով դարձել օրինակելի մեր մյուս բուհերի ու գիտական հիմնարկների համար:

Ընդօրինակման արժանի կողմերից մեկն էլ այն անորանիկ ավարտականներն էր, որի մասին փոքրիկ տեղեկություն տվեցինք մեր թերթի նախորդ համարում: Ի տարբերություն մեր ուսումնական մյուս հաստատությունների, որտեղ ավարտելն խրախուսականության չի դառնում ոչ ավարտողների, ոչ էլ այդ հաստատությունների կյանքում, այստեղ ներկա եղանք մի գրավիչ արարողակարգի, որ երկար կմնա հասկացես առաջին շրջանավարտների հիշողության մեջ: Նրանք այդ օրը հագել էին հատուկ տարազներ՝ սև թիկնոցներ և գլխարկներ: Ըստ վերջինիս երանգների, ինչպես ամերիկյան համալսարանների կողմից է ընդունված, կարելի է իմանալ, թե ո՞ր համալսարանն է ավարտել տվյալ ուսանողը: ՀԱՀ-ի համար այդ գույներն են կարմիրը և երկնագույնը: Հանդիսությունն իր օրհնության խոսքով բացեց Ներսես արք. Պոզապալյանը: Փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը շնորհավորանքի իր խոսքում բարի երթ մաղթեց շրջանավարտներին և հույս հայտնեց, որ նրանք իրենց նպաստը կբերեն մեր երկրի զարգացմանն ու բարգավաճմանը:

Ավարտահանդեսը վարող ՀԱՀ-ի նախագահ Միհրան Աղբաբյանն այնուհետև ձայնը տվեց ՀԲԸՄ-ի նախագահ Լուիզ Մանուկյան-Սիմոնին: «Մեզանից շատերը տարիներ շարունակ այստեղ են եկել որպես այցելուներ, առաջ նա: Վերջին մի քանի տարիների իրողությունները մեզ դաստիարակություն ընծայեցին նաև օժանդակելու մեր հայրենիքին: Ոչինչ ավելի լավ չի արտահայտում մեր առումը, քան այս համալսարանը: Տարեկան 1 մլն դոլար արժեցող այս հաստատությունը հիմնվել է նոր հորիզոններ բացելու նպատակով»: ՀՀ բարձրագույն կրթության և գիտության նախարար Վարդգես Գնունին ևս շնորհավորեց համալսարանի շրջանավարտներին և աշխատակիցներին այս հիշարժան երևույթի առթիվ:

ՀԱՀ-ի համագործակից Կալիֆորնիայի համալսարանի ողջույնի խոսքն ընթերցեց դրա փոխնախագահ Թեոնի Հոնդոսը: Ողջույնի այս խոսքերը մեկ ըստ մեկ ընդմիջվում էին դասական և ազգային երաժշտության նվագախմբային

կատարումներով: Հանդիսությանն առանձին շուք տվեց նաև ՀՀ նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի ներկայությունը:

Մեր հանրապետության համար դժվարին տարիներին է իր առաջին հունձքը տալիս հայոց ամերիկյանը: Հուսանք, որ նոր «ոճով» կրթված 56 երիտասարդները իրենց ուրույն նպաստը կբերեն մեր կյանքի տարբեր բնագավառներին:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

Մահազդ

Հայաստանի Հանրապետության «Հայաստանի Արիներ» հայկազունների մարմնամարզական ազգային միությունը, ՀՀ ՀՄԱՄ-ի Սպառտակյան խորհուրդը խոր վշտով հայտնում են Հայաստանի Հանրապետությունում Զանգեզուրի շրջանում հայկազունական սպորտային շարժման ակտիվ մասնակից, Սևրոն ՀՄԱՄ-ի շրջանային մասնաճյուղի փոխատենապետ Բագրատ Սարգսի Վարդիկյանի վաղաժամ մահը և ցավակցում են հանգուցյալի հարազատներին և բարեկամներին:

ՀՀ Հայաստանի Արիներ հայկազունների մարմնամարզական ազգային միության կենտրոնական վարչություն
ՀՀ ՀՄԱՄ-ի Սպառտակյան խորհուրդ

Օտարություն

...աժ հազուստներ Հայաստանին

ԱՄՆ [illegible] յուսիսային Վիրջինիա նահանգ[illegible] Լեեսբուրգի Մերոդիստական [illegible] եցում կայացած հատուկ արարո[illegible]ան ժամանակ հավաքվեց ա[illegible] քան 1000 կտոր տաք հագուստ [illegible] Հայաստանի փախստականներ[illegible]ր: Սրանք կավելացվեն այն [illegible] ազար հագուստներին, որոնք [illegible]ով մեկ հավաքել էր օգնություն [illegible] Միացյալ մեթոդիստական հանձնաժողով իր հոկտեմբերին Հայաստան ուղ[illegible]կելու համար:

«Այնտեղ [illegible]ված ծմեռն առանձնապես դա[illegible]ն էր: Անցած տարի նրանք օգտ[illegible] արծեցին մնացած ողջ վառելանյութ[illegible], և այս տարի արդեն նման հնա[illegible] ավորություն չունեն: Մենք ուղ[illegible]ր ենք փնտրում այս մարդկանց եր[illegible] ծմեռ տաք պահելու համար», հ[illegible]յտնեց Միացյալ մեթոդիստական հանձնաժողովի խոսնակ Ռոն[illegible] Ռայթպալը: Նրա կարծիքով, հագուստները Հայաստան կհասնեն մեկ ամսից վեց շաբաթ ժամկետում և այնտեղ կհանձնվեն Հայկական եկեղեցուն, որը սատանձնել է դրանց բաշխումը: Հայկական համայնքի հետ կապերը սերտացնելու համար մեթոդիստ գերաշնորհ Մայքլ Բրաունը հրավիրեց Վաշինգտոնի սբ. Մարիամ հայկական առաքելական եկեղեցու հովիվ, Տեր Վրթանես Գալայճյանին կիրակնօրյա արարողության ժամանակ հագուստներն օրհնելու: «Մենք ուզում ենք համերաշխ լինել Հայաստանի հետ: Ի՞նչ իմաստ ունի անանուն ուղարկել հագուստները, երբ հնարավոր է հարաբերություն հաստատել այս մարդկանց հետ», հարցնում է գերաշնորհ Բրաունը:

«Վաշինգտոն պոստ»

Հայտարարություն

Հարգելի հայրենակիցներ

1993 թ. հոկտեմբերի 9-ին Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարությունը և Նաիրիի շրջխորհրդի գործկոմը Եղվարդ ավանում անց են կացնում «Նաիրյան աշուն» թատերականացված տոնահանդես, որտեղ դուք կհանդիպեք հանրապետության լավագույն գեղարվեստական կոլեկտիվների և անհատ կատարողների: Նախատեսված է նաև մեծ մարզական ծրագիր բազմաթիվ մարզիկների, հեծյալների, ֆուտբոլային թիմերի մասնակցությամբ: Վերջում կկայանա վիճակախաղ:

Սկիզբը ժամը 12-ին

Ընթերցող

Նախ շորորալ իմացիր, հետո պարի ելիր

«Ազգի» սեպտեմբերի 23-ի համարում տպագրվել էր «Եվ «Հայկոոպը» ժնևից վերադարձավ դատարկաձեռն» հոդվածը «Հայկոոպի» վարչության նախագահ Ռազմիկ Դանիելյանի Ժնև կատարած պաշտոնական այցի մասին: Հոդվածը, որը մեզ ուղարկել էր Փարիզում մեր սեփական թղթակից Ռաֆֆի Հերմոն Արաքսը, պատմում էր տեղեկատվություն Փարիզում սեպտեմբերի 14-ին ֆրանսահայկական GIA կազմակերպության նախաձեռնած ամենամյա հանդիպում ընթրիքի մասին, որտեղ բազմաթոթիկ ելույթ է ունեցել նաև Ռազմիկ Դանիելյանը: Եվ ահա «Հայկոոպի» վարչության նախագահի սրտնեղած արձագանքը մեր տպագրած նյութին:

«Հայաստանի Հանրապետություն» թերթի հոկտեմբերի 5-ի համարում տպագրվել էր Ռազմիկ Դանիելյանի մեղմագրման խոսքը, որը միաժամանակ նաև մեր թղթակցի խարազանումն էր շնորհիվ պրն. Դանիելյանի բացված ջանասեր աշխատանքի:

Նախորոք ասենք, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում» տպագրված թղթակցության օրինակներից սացել էր նաև մեր խմբագրությունը՝ հոկտեմբերի 4-ին: Պրն. Դանիելյանը ըստ երևույթին շատ էր ուզում իր խոսքը տպագիր տեսնել ու անհամբերությունից դիմել էր «Հայաստանի Հանրապետությանը»:

Հենց սկզբից մեր ընթերցողներին հայտնենք, որ «Հայկոոպի» նախագահի խոսքում ոչ թե շատ ընդունելի մեղադրանքն այն է, որ նա իրոք ասել է, որ Փարիզում ցենի ու տոմսի գները 5 անգամ թանկ են Երևանից, և ոչ թե էժան, ինչպես տպագրվել է մեր թերթում: Իսկ դա միայն ու միայն անգգուշության հետևանք է, որովհետև մեր գործընկերոջ՝ Ֆրանսիայից ուղարկված ձեռագիր տեքստում իրոք գրված է «թանկ», այնպես որ այս մեղադրանքն ընդունում և ներողություն ենք խնդրում:

Այնուհետև պրն. Դանիելյանի «մեղադրական ակտի» մեջ նշվում է, թե ժնևում ոչ թե կոոպերատիվների միջազգային ժողով է եղել, այլ Կոոպերացիայի միջազգային ալյանսի կոնգրես, որ «մեր հանրապետության ներկայացուցիչները կարող էին լավագույն դեպքում տնտեսական համագործակցության իրենց բարի կամքը արտահայտել», ասում է պրն. Դանիելյանը: Մինչդեռ նա հենց ինքն է GIA-ի կազմակերպած ընթրիքում ասել, թե իրենք մասնակցելով ժնևի ժողովին, նպատակ ունեին տարբեր երկրների հետ անմիջական քանազան պայմանագրեր ստորագրել, և երբ այսօրվա հարևանների հետ հարցեր չունենայինք, բոլոր 103 երկրների հետ էլ պայմանագրեր կստորագրեին:

Ո՞ւմ մեղադրենք. Ռազմիկ Դանիելյանը իր տեքստում դատավանդում է, որ «միջազգային պայմանագրերն առնվազն կնքվում են միջպետական համաձայնագրերի ամբողջության շրջանակներում և ոչ թե հանդիպում ընթրիքների սեղանների շուրջ», մինչդեռ մեր թղթակցի հոդվածում ընթրիքի սեղանի շուրջ պայմանագրի մասին ակնարկ իսկ չկա: «Հայկոոպի» նախագահը մեղադրում է մեր թղթակցի «պրոֆեսիոնալ անգրագիտությունը», սակայն չէ՞ որ այս դեպքում սլաքն ակամա ուղղվում է իր կողմը:

Այլևս որևէ «օպցիոնալ հարցի» չծավալվելով ՀՀ Գեն դատախազը, «Հայկոոպի» նախագահ Ռազմիկ Դանիելյանի «Հայաստանի Հանրապետությունում» հրապարակված տեքստում, որով նա դժբախտություն է ունեցել փորձելու իր (գուցե օգնականի) լրագրողական կարողությունները, ցանկանում ենք նրա մեջբերած «Պար ելնողը պիտի շորորա» առածով ավարտին հասցնել նրան մեր թերթում «գովազդելու» մի փոքր եւս, նշելով, որ նախ շորորալ իմանալ է պետք, հետո պարի ելնել:

Ինչ վերաբերում է պրն. Դանիելյանի ակնարկած՝ մեր թղթակցի մասնագիտական կարողություններին և խղճին (ի դեպ, մեզ ուղարկված օրինակում գրված է «ծախու խիղճ»), խորհուրդ կտայինք, որ նա մի հայացք գցեր առեւտրի նախարար եղած իր ժամանակին ու թողած հետքերին, ինչպես նաև մի հարցում անցկացներ իր խղճի ու մասնագիտական կարողությունների վերաբերյալ: «Ազգ»

Հայտարարություն

Ակադ. Հ. Սամանդյանի անվան Երևանի «Պրոֆեսիոնալ մանկավարժական ինստիտուտը» կատարում է 1993-94 ուսումնական ընդունելություն հետևյալ ֆակուլտետներում.

1. մաթեմատիկա- 25 տեղ
2. ընդհանուր- 25 տեղ
3. հայ ժողովրդի պատմության- 25 տեղ
4. ռուսաց և օտար լեզուներ՝
   ա) ռուսաց լեզու և գրականության- 25 տեղ
   բ) անգլերեն- 25 տեղ

Բոլոր ֆակուլտետներում ուսման տևողությունը 4 տարի է, շրջանավարտները կստանան պրոֆեսիոնալ ուսուցչի որակավորում և կտեղավորվեն աշխատանքի մասնավոր հանրակրթական գործող հանրակրթարաններում, վարժարաններում և լիցեյներում:

Մեկ տարվա ուսման վարձը կազմում է 150 000 ռ., որից նախատեսվում է կրթաթոշակ 6000-10000 ռ. (ըստ առաջադիմության): Դիմորդները ընդունելության ժամանակ են հանձնելու մասնագիտությունից գրավոր և հայոց լեզվից կամ ռուսաց լեզվից թեստային քննություն: Պետական բուհերից մրցույթից դուրս մնացած դիմորդները համապատասխան փաստաթղթեր ներկայացնելու դեպքում կընդունվեն հարցազրույցով:

Դիմումներն ընդունվում են սեպտեմբերի 10-ից մինչև հոկտեմբերի 5-ը Խորհրդային շրջանի թիվ 139 դպրոցում, ժամը 15-19-ը:

Դիմումին կից ներկայացվում են՝
1) հասունության վկայական
2) բժշկական տեղեկանք թիվ 286 ձևի
3) ծննդական վկայականի պատճեն
4) 4 լուսանկար 3x4 չափսի

Դասերը սկսվում են հոկտեմբերի 15-ից: Խոսս կարիքավորները կապահովվեն հանրակացարանով: Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել 64-80-92, 61-06-45, 28-60-63, 48-03-33, 63-08-01 հեռախոսահամարներով: Պարապմունքների անցկացման վայրը կտեղեկացվի լրացուցիչ:

THE REGIONAL LIBRARY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

ANNOUNCEMENT

The Regional Library of Science and Technology (RLST) as an international institution, aiming at providing the latest scientific and technological information, was founded by the Ministry of Culture and Higher Education, Iran, in 1991 in accordance with the agreement reached between the Ministry and the Third-World Academy of Sciences.

Currently the RLST is caring more than 2000 periodicals, serial, and a very advanced database which is ready to help researchers and scholars in the region to gain the necessary information. The library's database which is online and connected to the most advanced information centers of the world, can accommodate services in different fields of interest.

The RLST would welcome any correspondence regarding the needs of scholars and scientists at universities, research centers, and governmental bodies in the region in all possible ways. Those who wish to contact the RLST may do so via mail, telephone, and also Fax.

The Regional Library of Science and Technology
Eram Campus
Shiraz University
Shiraz 71944
Iran
Tel: 071-670311 Fax: 071-670312

digitised by A.R.A.R.@

Կովկաս

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՑՆՑՈՒՄՆԵՐԸ

Տարօրինակ ոչինչ չկա, որ Անդրկովկասյան հանրապետությունները Ռուսաստանում կատարվող իրադարձությունների նկատմամբ միանման դիրքորոշում են որդեգրել, չնայած այդ հանրապետությունների ներքին կացությունն ամենեւին էլ նույնը չէ եւ լուրջ հակասություններ են պահպանվում նրանց միջեւ: Բոլոր երեք հանրապետություններում էլ թե՛ իշխող, թե՛ ընդդիմադիր ազդեցիկ ուժերը պաշտպանություն են հայտնել Ելցինին՝ դատապարտելով ապստամբ կազմավորումների հանցագործ գործողությունները: Անդրկովկասում հիանալի են հասկանում, որ Ելցինի պարտությունը կհանգեցնի անկախ պետականության կորստին երեք հանրապետություններում էլ: Ռուսաստանի անկախության գաղափարով հանդես եկող ժողովրդավարական ուժերի հաղթանակը միակ գրավականն է անդրկովկասյան ազգային ուժերի համար պահպանելու ինքնուրույնությունն ու անկախությունը: Ինքնահռչակ նախագահ Ռուցկոյին եւ լուծարված խորհրդարանի նախագահ Խասբուլատովին հավատարիմ ուժերը չեն պատրաստվում անգամ հնարավորություն թողնել նախկին խորհրդային հանրապետություններին: Նրանք գործելով կարմիր դրոշի ներքո, բացահայտորեն հանդես են գալիս Խորհրդային Միությունը վերականգնելու դիրքերից: Դա բնականաբար հանգեցնում է մեծ հակազդեցության անկախության ուղին ընտրած ժողովուրդների շրջանում, որոնք ոչ մի մտադրություն չունեն վերադառնալու իրենց հին վիճակին:

Անդրկովկասյան հանրապետություններում թեեւ շարունակում է ամուր դիրքերում մնալ նախկին խորհրդային նոմենկլատուրան, սակայն նա լիովին անտարբեր է համայնավարական գաղափարախոսության նկատմամբ: Տրանսֆորմացվելով նոր իրողություններին եւ հարմարվելով անկախության գոյակերպին, նախկին համայնավարները ոչ մի հոգեւոր կապ չունեն Մոսկվայի ուղղափառ համայնավարների հետ, որոնք ակնհայտորեն մեծապետական հավակնություններ ունեն: Ռուսաստանի ազգայնական-համայնավարական ուժերի համար հենարան չի կարող ծառայել ռուսախոս ազգաբնակչությունը, որը վերջին տարիների ընթացքում տեղի ունեցած ժողովրդագրական տեղաշարժերի հետեւանքով հասել է նվազագույնի: Այնպես որ, Ելցինի ընդդիմադիրները ոչ մի ակնկալություն չեն կարող ունենալ օգնություն ստանալու Անդրկովկասից, եթե չհաշվենք այն ծայրահեղական տարրերին Վրաստանում ու Ադրբեջանում, որոնք ցանկացած նպատակով կձգտեին վրեժ լուծել նախկինում Վրաստանում եւ Ադրբեջանում առանց ոչ Ռուսաստանի մասնակցությամբ կատարված իշխանության փոփոխությունների համար:

Ռուսաստանի քաղաքացիական պատերազմը նոր գծեր է ավելացնում Անդրկովկասի առանց այն էլ լարված կացությանը: Ռուսաստանի կայունությունը հատկապես վերջին ամիսների ընթացքում դարձել էր միակ հաստատուն երաշխիքը, որի շնորհիվ կարող էին կարգավորվել այս շրջանում գոյություն ունեցող արյունոտ հակամարտությունները:

Սակայն այն պահից հետո, երբ քաղաքացիական պատերազմի հետեւանքով խախտվում են Ռուսաստանի դիրքերը Անդրկովկասում, ի հայտ է գալիս լուրջ վտանգ առկա լարվածության օջախների բորբոքման եւ նոր օջախների ստեղծման համար: Անդրկովկասի սահմանները կրկին դառնում են թափանցիկ հարեւան երկրների եւ համաշխարհային գերտերությունների գործողությունների համար:

Մոսկվայում առաջին կրակոցներից հետո ծայրաստիճան լարված իրավիճակ ստեղծվեց Վրաստանում: Զվիադ Գամսախուրդիայի հավատարիմ ուժերը, զարգացնելով հարձակումը արեւելյան ուղղությամբ, գրավել են նոր բնակավայրեր: Զվիադականների հսկողության տակ է անցել Օնի քաղաքը: Նրանք ընդհուպ մոտեցել են Քութայիսիին: Կառավարական զորքն առանց դիմադրության նահանջում է: Նախկին նախագահը ռուսաստանյան խառնաշփոթությունը համարում է նպաստավոր պահ զինված ճանապարհով տապալելու Շեւարդնաձեի վարչակազմը եւ վերականգնելու իր իշխանությունը: Թբիլիսիում իրավիճակը խուճապային է: Նախագահ Շեւարդնաձեն, որը ընդամենը մի քանի օր առաջ, տարբերություն չդնելով Ելցինի եւ Խասբուլատովի գլխավորած ուժերի միջեւ, մեղադրում էր Ռուսաստանին Աբխազիայում Վրաստանի ունեցած անհաջողության մեջ, անդրկովկասյան ղեկավարներից առաջինը հանդես եկավ Ելցինի պաշտպանությամբ: Եւ դա բնական է, քանի որ զվիադական օղակի մեջ հայտնված Շեւարդնաձեի համար միակ օգնությունը կարող է լինել Ելցինյան Ռուսաստանից:

Ինչ վերաբերում է Ադրբեջանին, ապա այնտեղ իրադրությունը սրվեց շաբաթ օրը, երբ ԼՂՀ հարավում խախտվեց մեկամսյա զինադադարը: Ըստ որոշ տվյալների, ղարաբաղյան ուժերը դիրքային մարտերից հետո փախուստի են մատնել ադրբեջանական բանակի կազմավորումներին, հսկողություն հաստատելով Զանգելանի երեք բնակավայրերի եւ Ֆիզուլիի շրջանում Հորադիզ կայարանի վրա: Դա պատճառ է դարձել ներքական անկայունությանը Բաքվում, որ կիրակի օրն անցկացված ընտրություններում Հեյդար Ալիեւին հաջողվել էր, ըստ արդյունքների առաջին ամփոփման, հաղթանակ տանել:

Այս տեսանկյունից ամենից հանգիստը Հայաստանի կացությունն է: Սակայն ռազմական գործողությունների նոր սրումը հայ-ադրբեջանական հակամարտության գոտում իր մեջ պարունակում է ապակայունացման լուրջ վտանգ: Զանգելանի շրջանում մարտական գործողությունները տեղի են ունենում Հայաստանի սահմանից մի քանի կիլոմետր հեռավորության վրա: Ամեն պահ ռազմական հակամարտությունը կարող է տեղափոխվել Հայաստանի տարածք: Սակայն ներկայումս խոր շրջափակման մեջ գտնվող Հայաստանի գլխավոր մտահոգությունը Ռուսաստանից ստացվող մատակարարումների ապահովումն է: Մատակարարումների ամեն մի խափանում հղի է սոցիալ-տնտեսական աղետով:

Մոսկովյան խառնաշփոթությունը չափազանց ձեռնտու է Թուրքիայի այն շրջանակների համար, որոնք արդեն մեկ տարի շարունակ իշխանություններից պահանջում են ակտիվ գործողություններ, ընդհուպ մինչեւ ռազմական, Անդրկովկասում: Հենց այս ուժերի դրդմամբ թուրքական բանակը լուրջ նախապատրաստական աշխատանքներ է ծավալել Հայաստանի հետ սահմանակից շրջաններում, պատրվակ ծառայեցնելով Նախիջեւանի անվտանգության խնդիրը:

Իրանը, չնայած զուսպ եւ հանդուրժողական մոտեցում է հանդես բերել նախախորհրդային տարածքներում Մոսկվայի ազդեցության վերականգնման ջանքերին, սակայն նա չի կարող անտարբեր մնալ, եթե Մոսկվայում քաղաքական անկայունության հետեւանքով իշխանության վակուումը տեւական բնույթ ստանա, առավել եւս, երբ Թուրքիան փորձի ակտիվություն հանդես բերել այնտեղ, ինչպես 1991 թ.:

Այսպիսով, մենք ստիպված ենք փաստել, որ քաղաքացիական պատերազմի բռնկումը Մոսկվայում հանգեցրել է Անդրկովկասի կացության սպառնալից սրման: Քաղաքացիական պատերազմի շարունակման ամեն օր եւ ժամ ի չիք է դարձնում կայունացման նախադրյալները եւ հող է նախապատրաստում Անդրկովկասին սպառնացող քաղաքական, տնտեսական աղետների համար:

ՎԱՀԵ ԹՈՆԴՐԱԿՅԱՆ

Ռուսաստան

Ով է դասեր քաղում այլոց փորձից

կամ դրամական բարեփոխումների ու դրանց հետեւանքների մի քանի ուրվագիծ

Խորհրդային ժամանակահատվածում եւ հետո բազմիցս փորձ է արվել ամբողջական կամ մասնակի դրամական բարեփոխում անցկացնել: Ինչպե՞ս է արվել, ինչո՞ւ, ինչպիսի՞ն են եղել հետեւանքները: Այս մասին կխոսենք ստորեւ:

Առաջին դրամական բարեփոխումը՝ 1922-1924 թթ.: Սրա անցկացման անհրաժեշտությունը թելադրված էր համաշխարհային եւ քաղաքացիական պատերազմների հետեւանքներով: Դրամի հսկայական քանակությունը եւ արժեզրկման ճնշում էր գործադրում վերածնվող ժողովրդական տնտեսության վրա: Բարեփոխումը անցկացվեց երկու փուլով. 1922 թ. իրականացվեց նոր դրամանիշերի մուտքը, որի կուրսը հետեւյալն էր՝ 1 խորհրդային դրամանիշը 10 հազար հին ռուբլիների դիմաց: 1923-ին հաջորդեց եւս մեկ դենոմինացիա՝ 1923 թվականի 1 ռուբլին փոխարկվում էր 1922-ի 100 ռուբլով, կամ 1 մլն հին ռուբլով: Զուգահեռաբար շրջանառության մեջ հայտնվեցին չերվոնեցները, որոնք փոխարկվում էին միայն ոսկով 1913 թ. գործող հարաբերակցությամբ:

Կամաց-կամաց չերվոնեցը դառնում էր շրջանառության հիմքը: Նրանով էին վճարվում խոշոր գործարքները, իսկ գնի մեջ անկում ապրող խորհրդային դրամանիշերը դառնում էին մանրադրամ:

Բարեփոխման ավարտը եղավ 1924 թ. փետրվարին, երբ թողարկվեցին դրամանիշեր 1,3,5 ոսկե ռուբլի արժողությամբ եւ արծաթե ու պղնձե դրամ 1 ռուբլի արժողությամբ: Տեղի ունեցավ խորհրդային դրամանիշերի պարտադիր փոխանակություն նոր դրամով հետեւյալ կուրսով 1924 թ. 1 ռուբլի՝ 1923 թ. 50 հազար խորհրդային դրամանիշ կամ 50 մլրդ ռուբլի մինչեւ 1923 թվականի դենոմինացիան: Այդ ժամանակ էլ արգելվեց բյուջետային դեֆիցիտի փակման համար թղթադրամների էմիսիան:

Հարկ է նշել, որ 1922-24 թթ. դրամական բարեփոխման անցկացումը հիմնվում է նոր տնտեսական քաղաքականության (ՆԷՊ) տնտեսական հաջողությունների վրա, որոնք էին՝ պետբյուջեի դեֆիցիտի չեզոքացումը, շուկայական գնագոյացման ընդարձակումը, արդյունաբերության անցումը տնտհաշվարկի եւ վերականգնման, իսկ գլխավորը՝ պարենմասնատրումից պարենհարկի անցման արդյունքում գյուղատնտեսական արտադրության աճը: Սրա հիման վրա ավելացավ նաեւ արտաքին առեւտուրը, որը թույլ տվեց համալրել ոսկու պաշարները:

Երկրորդ դրամական բարեփոխումը 1947 թվականին էր: Իրականանում էր նախորդին նման պայմաններում՝ վերացվում էին Հայրենական մեծ պատերազմի հետեւանքները: 1947-ի դեկտեմբերին դրամի փոխանակությունն իրականացվում էր քարտային համակարգի վերացմանը զուգահեռ եւ հիմնվում էր պատերազմից հետո տնտեսության վերականգնման առաջին հաջողությունների վրա: Փոխանակությունը կատարվում էր հետեւյալ կուրսով՝ 10:1 (առանց մանրադրամի), մինչեւ 3000 ռ. խնայողությունները՝ 1:1, 3-10 հազար ռուբլին՝ 3:2, 10-ից բարձր՝ 2:1, պետական փոխառության տոմսերը՝ 3:1, իսկ կոլտնտեսականների եւ կոոպերատիվ կազմակերպությունների հաշիվների վրա եղած դրամական միջոցները՝ 5:4:

Երրորդ բարեփոխումը 1961 թվականին էր: Այդպիսին այն կարելի է անվանել մասամբ: Իրականում խոսքը դրամի եւ գների ծավալների փոփոխության մասին էր: Այն նվազեցված էր 10 անգամ, ինչպես եւ նվազեցվել էր աշխատավարձը: Ի հայտ եկան նոր դրամանիշեր: Այդ բարեփոխումն իրականացվում էր տարբեր ոլորտի փորձարարությունների հետեւանքով տնտեսության մեջ ճգնաժամային երեւույթների ուժգնացման պայմաններում: Կոլտնտեսային շուկայում, ի տարբերություն պետականի, գները 10 անգամ չնվազեցին:

Դրամական բարեփոխման չորրորդ փորձը ձեռնարկվեց 1991-ի հունվարին, նախկին միութենական վարչապետ Վալենտին Պավլովի կողմից, ճգնաժամի թափ հավաքելու պայմաններում: Այն ժամանակ շրջանառությունից հանվեցին 50 եւ 100 ռուբլիանոց դրամանիշերը, դրան հաջորդող որոշակի քանակությամբ դրամի փոխանակումով: Այս գործողության արդյունքում շրջանառությունից հանվեց մոտ 8 մլրդ ռուբլի: Շատ փորձագետներ այս իրադարձությունը գնահատեցին իբրեւ կամ նախապատրաստում, կամ սկիզբ դրամական բարեփոխման:

Եվ ահա հինգերորդ բարեփոխումը, 1993 թ. հուլիսին: Այն, ըստ էության, կապված էր ռուսաստանյան ռուբլու շրջանառության թողարկման հետ: Ռուսաստանյան ազգային տարադրամի ի հայտ գալը անհրաժեշտ էր եւ արդարացված տնտեսապես, սակայն դա իրականացվեց նախորդ խորհրդային շրջանի դրամական բարեփոխումների ավանդույթներով:

Այդուհանդերձ այն, համենայն դեպս Ռուսաստանի (որտեղ եւ նրա հետ սերտ կապ ունեցողների) համար բավականին լուրջ մակրոտնտեսական հետեւանքներ ունեցավ: Ըստ փորձագետների գնահատումների, դրանք հետեւյալներն էին.

Առաջին: Ներքին գների աճի արդյունքում (նախեւառաջ՝ հումքի եւ էներգակիրների) կայուն կուրսի դեպքում տեղի է ունենում համաշխարհային եւ ռուսաստանյան գների մոտեցում, հետեւապես ընկնում է արտահանման գործարքների շահավետությունը: Դրա արդյունքում կարող է կրճատվել արտահանումը (որը դիտվեց արդեն հուլիսին՝ հունիսի համեմատ): Այդպիսով, տարադրամի առաջարկը աճման ընթացքում կարող է էապես նվազել ներքին շուկայում:

Երկրորդ: Ներմուծման գործարքների եկամտաբերությունը հակառակը՝ զգալիորեն կաճի, քանի որ շատ արտասահմանյան ապրանքների գները (թեյ, սուրճ, մսի պահածոներ, շաքար եւ այլն) հիմա էլ համաշխարհային շուկայում զգալիորեն ցածր են, քան ռուսաստանյան շուկայում, որտեղ դրանք, ի դեպ, շարունակում են աճել ամսական միջին հաշվով 10-15 տոկոսով: Ներմուծման ավելացումը, որը կդիտվի ամբողջ աշնան ընթացքում, կբերի տարադրամի պահանջարկի աճին: Եւ այս միտումն արդեն դիտվում է (մոսկովյան տարադրամային բորսայում, անկախ ՌԴ Կենտրոնական դրամատան ճիգերից, դոլարի կուրսը բարձրանում է):

Երրորդ: Գնողունակության պարիտետը (տարադրամների հարաբերակցությունը, հաշվարկված ապրանքների հնարավորին չափ լայն տեսականիով) ներկայումս կազմում է 400-600 ռուբ/դոլար: Նրա մակարդակը բորսայական կուրսի նկատմամբ աճեց 10 տոկոսից (1991 թ.) եւ 20-25 տոկոսից (1992 թ. վերջ) մինչեւ 40-60 տոկոսի (1993-ի սեպտեմբերի սկիզբ): Արժեզրկման ամսական տեմպերի պահպանման դեպքում տարեվերջին պարիտետային կուրսը կգերազանցի բորսայականը: Իսկ դա նշանակում է, որ գործնականում բոլոր ապրանքները Ռուսաստանում ավելի էժան կլինի գնել դոլարով, քան ռուբլով: Կտրուկ կբարձրանա տարադրամի պահանջարկը ազգաբնակչության տարբեր խավերի մոտ եւ նրա կանխիկ կուրսը կտրուկ առաջ կանցնի բորսայականից: Այս գործընթացի սկիզբը կարելի էր նկատել դեռ օգոստոսին, երբ կանխիկի կուրսը 1100 ռուբ/դոլար էր:

Այս դատողությունները խոսում են այն մասին, որ կայունացման փուլը տարադրամային բորսայում մոտեցել է իր ավարտին:

Սակայն ՌԴ Կենտրոնական բանկը երկու ամսվա ընթացքում բավականին տարադրամ կուտակեց:

Ըստ փորձագիտական գնահատումների, Ռուսաստանում 3-րդ եռամսյակում կտրուկ աճող շրջանառության պայմաններում ՌԴ Կենտրոնական բանկի կուտակած վալյուտային պաշարները կարող են բավել առնվազն երկու ամիս: Սա այն ժամկետն է, որը «բաց է թողնված» կառավարությանը երկրի տնտեսությունը «տարադրամային խարիսխի» վրա կանգնեցնելու համար: Հուլիս-օգոստոսին գների 50 տոկոսանոց թռիչքի պատճառն էներգակիրների եւ ցորենի գների հերթական բարձրացումն էր: Գնի պարույրի հետագա տարածմանը կարող է խոչընդոտել ժողսպառման ապրանքների ներմուծման ընդարձակումը: Ռուսաստանյան արտադրողների գները կբախվեն համաշխարհային շուկայի գներին, որը, հավանաբար, հիացմունքով չի ընդունվի արտադրողների կողմից: Նրանք կպահանջեն պաշտպանել իրենց մրցակցությունից, ինչը որ անում էին ամբողջ ամառվա ընթացքում ռուսաստանյան բանկիրները:

Երկրի կառավարության առջեւ դժվարին խնդիր է դրված այս հարցում փոխզիջումների ճանապարհ գտնելու ուղղությամբ, առավել եւս քաղաքական ներքին առճակատումների, նախագահի եւ խորհրդարանի բացահայտ հակադրման պայմաններում. Ելցինի վերջին խորհրդարանը ցրելու եւ նոր ընտրություններ նշանակելու հրամանագրի ֆոնի վրա:

Այդ փորձերը հասունանում էր քաղաքական ասպարեզում եւ այն դարձրեց ամբողջ ուժով: Իսկ ցանկացած փորձերը, նույնիսկ ամենափոքրիկները, որոնք ապակայունացման տարրեր են ներմուծում երկրի տնտեսական ու քաղաքական կյանք, անպայման ազդում են դրամի կուրսի վրա: Ապացույցը՝ խնդրեմ. Ելցինի հայտարարությանն անմիջապես հաջորդեց դոլարի կուրսի բարձրացումը տարադրամային բորսայում:

Թեեւ նման ցնցումները Ռուսաստանում ոչ մի լավ բան չեն խոստանում Հայաստանին (եւ ոչ միայն նրան՝ նորանկախ հանրապետություններին), ամեն դեպքում իրադրությունը մեր ներքին քաղաքական կյանքում անհամեմատ լավ է ու գերադասելի, թեկուզեւ այն պատճառով, որ մենք մեզ համար շատ օգտակար դասեր կարող ենք քաղել ռուսական դառը փորձից: Եթե խելքներս կարողանանք, չէ՞ որ, ըստ ասացվածքի՝ «միայն շատ խելացին է դասեր քաղում այլոց փորձից»:

ՄԱՐԻՍ ԲԵԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Միջին Արեւելք

ՄՈՋԱՀԵԴԻՆ ԽԱԼՂԸ ԻՐԱՆՈՒՄ ՏԵՂ ՉՈՒՆԻ

Վերջին ամիսներին միջազգային զանգվածային լրատվական միջոցները հաճախ են անդրադառնում արտերկրում գտնվող Իրանի ընդդիմադիր Մոջահեդին խալղ (Իրանում ժողովրդի մարտնչողներ) կազմակերպության հարցին, որի կենտրոնը տեղակայված է Իրաքի Իրանի հետ սահմանամերձ շրջանում: Այս հարցի նկատմամբ հետաքրքրություն են ցուցաբերել նաեւ մի շարք ընթերցողներ, ուստի անհրաժեշտ համարեցինք համառոտակի ներկայացնել ձեր ուշադրությանը:

Մոջահեդին խալղ կազմակերպությունը սկզբնավորվել է 60-ական թվականներին ընդդեմ շահի վարչակարգի: Կան տեսակետներ այն մասին, որ այդ ժամանակ շարժումը եղել է իսլամական, իսկ հետագայում այնտեղ ներթափանցել են մարքսիստները: 1971 թ., երբ Սավաքի (շահի գաղտնի ոստիկանություն) կողմից ձերբակալվեցին եւ մահվան դատապարտվեցին Մոջահեդին խալղի հիմնադիրներ Հանիֆ Նեժադը, Բադիզադեն եւ Մեհրինֆամը, շարժումը մեծ ժողովրդականություն ձեռք բերեց: Ըստ որոշ մեկնաբանների, նրանց ժողովրդականության գաղտնիքը կայանում էր նրանում, որ շարժումն իր վրա կրում էր այդ ժամանակաշրջանի գրեթե բոլոր քաղաքական հոսանքների՝ ազգային ձախ եւ կրոնական շարժումների ազդեցությունը: Եւ հենց դա էր պատճառը, որ մահապատժի ենթարկվածներին բոլոր հակաշահական հոսանքները յուրային համարելով, համակրանքով լցվեցին շարժման նկատմամբ: Այս դեպքը շարժառիթ հանդիսացավ, որ մի քանի տարվա ընթացքում Մոջահեդին խալղը դարձավ զգալի ներուժով ընդհատակյա կազմակերպություն: 70-ական թվականներին Մոջահեդին խալղը առավել ակտիվ զինված պայքար էր մղում շահի վարչակարգի դեմ: Տարիների զինված պայքարում ունեցած հաղթանակների եւ պարտությունների եւ հատկապես ներկուսակցական խիստ տարաձայնությունների հետեւանքով 1979 թ. հեղափոխության ընթացքում, երբ բանտից ազատվեցին նաեւ Մոջահեդին խալղի անդամները, շարժումը բաժանվեց երկու թշնամական մրցակից հոսանքների: Մարքս-լենինյան թեւը հայտնի դարձավ Փեյքար (Պայքար) անունով: Իսկ մյուս թեւը, որի հիմքում ընկած էր անհատապաշտությունը, հանձին նրա ղեկավար Մասուդ Ռաջավիի, պահպանեց Մոջահեդին խալղ անունը:

Մասնագետներից ոմանք Փեյքարը բնութագրում են որպես պոլպոտական կազմակերպություն, որը դեռեւս 1975-76 թթ. ձեւավորվել էր Մոջահեդին խալղ կազմակերպության ներսում, սպանություններով իրենց շարքերը մաքրազտելով ոչ կոմունիստ մոջահեդիններից: Հեղափոխությունից հետո Փեյքարը հանդես եկավ որպես ձախ ծայրահեղական շարժում, թշնամական դիրք բռնելով բոլոր ոչ կոմունիստական շարժումների նկատմամբ: Փեյքարը պահանջելով բանակի ոչնչացումը եւ դիմելով ամեն տեսակի սադրիչ եւ խռովարար գործողությունների, վերածվել է Իրանի վայրագագույն կոմունիստական խմբավորման:

1991 թ. Իրանի պետությունը արգելեց այդ խմբի գործունեությունը, լայնածավալ պայքար ծավալեց նրա դեմ, որի արդյունքում կարճ ժամանակաընթացքում Փեյքարն անհետացավ քաղաքական ասպարեզից:

Իսկ Մոջահեդին խալղի Ռաջավիի թեւը, որը հեղափոխության ընթացքում բավականին ուժեղացել էր, 1981 թ. իշխանությունը գրավելու նպատակով ապստամբություն բարձրացրեց, որը ճնշվեց: Այս դեպքերից հետո ղեկավարությունը փախուստի դիմեց եւ ապաստան գտնելով Իրաքում, Սադդամ Հուսեյնի աջակցությամբ եւ Ռաջավիի գլխավորությամբ Մոջահեդին խալղը վերսկսեց իր գործունեությունը ընդդեմ Իրանի Իսլամական Հանրապետության: Իսկ իրան-իրաքյան ութամյա պատերազմի ընթացքում Սադդամի զինվորների հետ կողք-կողքի կազմակերպությունը կռվում էր իր հայրենիքի դեմ:

Մոջահեդին խալղը վերջին տարիներին «Ազգային ընդդիմության» խորհուրդ անունն է ավելացրել իր կոչմանը, փորձելով համոզել, որ իբր ազգային ընդդիմության խորհրդի անդամներն անկախ գործիչներ, տարբեր կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ են: Իսկ իրենց տրամադրության տակ գտնվող մի քանի զինված ջոկատները կոչում են «Ազգային փրկության բանակ», որն առանձնապես իրենից ուժ չի ներկայացնում: Եւ ռազմական գործողությունների դիմում են միայն Սադդամի բանակի օգնությամբ:

Այսօր Մոջահեդին խալղ կազմակերպությունում բոլոր կարեւոր քաղաքական եւ ռազմական որոշումները կայացվում են նոր ղեկավար խորհրդի միջոցով, որը գլխավորում է Մարյամ Ռաջավին (Մասուդ Ռաջավիի կինը): Խորհրդի 12 մշտական եւ 12 ոչ մշտական անդամները կանայք են, այլ խոսքով, այն ղեկավարվում է կանանց միջոցով:

Մոջահեդին խալղի գաղափարախոսական հարցի վերաբերյալ կարելի է նշել հետեւյալը. Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում այն կարծիքին են, որ կազմակերպության գաղափարախոսությունը եղել եւ մնում է մարքսիզմ-լենինիզմը, «ծպտված» իսլամի քողի տակ:

Լոնդոնում հրատարակվող Իրանի արեւմտյան ընդդիմության օրգան «Քեյհան» շաբաթաթերթը իր հրապարակումներում խիստ բացասական է գնահատում Մոջահեդին խալղի գործունեությունը: Անդրադառնալով կազմակերպության գաղափարախոսության հարցին, թերթը նշում է, որ այն ստալինիզմի եւ իսլամի խառնուրդ է, որը խոր ազդեցություն է կրել նաեւ Ալժիրի, Չինաստանի, Կուբայի հակաարեւմտյան զինված պայքարի գաղափարախոսությունից:

Քարիլ Մուրֆին՝ «Վաշինգտոն պոստ» թերթի թղթակիցը, որն այցելել է Մոջահեդին խալղի Աշրաֆի ռազմական ճամբար, «Իրանի ապստամբները զինավարժություններ են կատարում, ջախջախիչ հարձակման նպատակով» խորագիրը կրող թղթակցության մեջ անդրադառնալով Մոջահեդին խալղ կազմակերպության գաղափարախոսությանը, նշել է, որ թեեւ կազմակերպությունն իրեն համարում է «ժողովրդական», «իսլամական» շարժում, սակայն իրականում այն խառնուրդ է, որի բաղկացուցիչ մասերն են կազմում իսլամի հեղափոխական շիան, մարքսիզմը, սոցիալական հավասարության եւ հակահոգեւորականության սկզբունքները:

Հոդվածի հեղինակը հենվելով Թեհրանում արեւմտյան դիվանագետների տեսակետներին, նշել է, որ հակառակ մոջահեդիններին ցույց տրվող հովանավորությանը, Իրանում նրանք տեղ չունեն եւ դիտվում են որպես դավաճաններ, ահաբեկիչներ: Եւ եթե իրանցիներին առաջարկեն այժմյան վարչակարգի եւ մոջահեդինների միջեւ ընտրություն կատարել, ապա 99 տոկոսը կնախընտրի այժմյան վարչակարգը:

Մոջահեդիններն անկախ գործելու հնարավորություն ունեն եւ, կազմակերպության խոսնակ Ֆարիդ Սոլեյմանիի հայտարարությամբ, իբր թե նրանց ֆինանսական աղբյուրը քաղաքական ապաստան գտածների նվիրատվություններն են: Սակայն քաղաքական փորձագետների միահամուռ կարծիքով, մոջահեդինները ֆինանսավորվում են հիմնականում Բաղդադի կողմից: Դա է վկայում նաեւ «Վաշինգտոն պոստ» թղթակցի հաղորդած տեղեկությունները մոջահեդինների Աշրաֆի ճամբարից, ուր ասվում է, թե ճամբարից օրական 10 ժամ ռադիոհաղորդումներ են տրվում Իրանի համար: Մոջահեդինների ընտանիքի անդամները Բաղդադում ունեն իրենց հատուկ հիվանդանոցը եւ դպրոցը, իսկ ճամբարն ապահովված է հանգիստ կյանք վարելու համար բոլոր հարմարություններով: Անգամ օդանավակայանի մեծությամբ տանկերի վերանորոգման արհեստանոց կա: Այլ խոսքով, ճամբարում ոչնչի կարիք չեն զգում: Այստեղ նույնիսկ բնավ զգալի չեն այն դժվարությունները, կարիքները, որոնք Իրաքի նկատմամբ ՄԱԿ-ի պատժիչ միջոցառումների հետեւանքով զգալի են Իրաքի ամբողջ տարածքում: Այսուհանդերձ, ճամբարում չկա ոչ մի մզկիթ, մի բան, որը շատ զարմանալի է իսլամական շարժման համար:

Ռազմական ճամբարի հրամանատար, տիկին Մահվաշ Սեփեհրին հայտնում է, թե իրենք ունեն այն ամենը, ինչ հարկավոր է կանոնավոր բանակին, այդ թվում զինված միավորներ, ռուսական հրետանի եւ այլն: Այսուհանդերձ, ըստ վկաների տվյալների, ճամբարի զինանոցը կազմված է 35 տանկից, մի քանի զրահամեքենաներից, չինական ավտոմատներից եւ խորհրդային հրթիռային կայանքներից:

Լոնդոնյան «Քեյհան» շաբաթաթերթի հայտնի քաղաքական մեկնաբան Մոհամմադ Արաբին Մոջահեդին խալղի գործունեությունը արտերկրում հետեւյալ կերպ է գնահատում. «Մոջահեդին խալղը հաստատվելով Իրաքում, վերածվեց Իրաքի բանակի եւ լրտեսական մեքենայի օղակներից մեկի, իսկ բարոյական խիստ անկումը այդ կազմակերպությանը նույնիսկ հեռացնելով իր գաղափարախոսական հիմքերից, այն է՝ մարքսիզմից, իսլամից, կերպարանափոխել, վերածել է «ռաջավիական ծայրահեղական աղանդի», ուր ղեկավարի դերը մինչեւ հոգեւոր եւ աշխարհիկ առաջնորդի աստիճանի է բարձրացվել: Մոջահեդին խալղը 10 տարիների ընթացքում Իրանի ժողովրդի նկատմամբ սպանություններ գործելուց, կենսական նշանակություն ունեցող տնտեսական եւ հասարակական օբյեկտների պայթեցումներից, Սադդամին ծախվելուց, Ամերիկյան դուռ զալու նպատակով ազգային գործիչներին խայտառակելուց, ստահոդ զրպարտիչ լուրեր տարածելուց զատ ոչինչ չի արել»:

Վաշինգտոնի ռազմավարական հետազոտությունների ինստիտուտի աշխատակից փորձագետ դոկտոր Ասադ Հոմայունը, որն ընդգծված քննադատությամբ է վերաբերվում Իրանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականությանը, Մոջահեդին խալղի վերաբերյալ հետեւյալ տեսակետներն է արտահայտել, որ նրանք անտարբեր են Իրանի մշակույթի, պատմության եւ փառքի նկատմամբ: Ժողովրդավարությունը մոջահեդինների համոզմունքը չէ: Նրանք Իրանի ամբողջականությանը կարեւորություն չեն տալիս: Արումուսա եւ Մեծ ու Փոքր Թոնբ կղզիների վերաբերյալ դիրքորոշում չունեն: Ոչ միայն Իրաքի ագրեսիան Իրանի նկատմամբ չեն դատապարտել, այլ նույնիսկ Իրաքի զինված ուժերի կողքին Իրանի զենքով կռվել են Իրանի զինված ուժերի դեմ, որոնք պաշտպանում էին իրենց հայրենիքը: Նրանք արաբների եւ Սադդամ Հուսեյնի Խուզստանի նկատմամբ (Իրանի հարավային նահանգը) անհիմն եւ ունայն հավակնությունների կողմնակցությամբ լռել են: Պատմության մեջ հազվադեպ են այն դեպքերը, երբ որեւէ խմբավորում կամ կազմակերպություն նմանօրինակ բացարձակությամբ ձայնակցի թշնամուն:

Վերջին շրջանում Մոջահեդին խալղ կազմակերպությունը մեծ ջանքեր է գործադրում արեւմտյան երկրների քաղաքական կուսակցությունների, կազմակերպությունների շրջանում, ինչպես նաեւ պետական որոշիչ կառույցներում եւ կենտրոններում բարեկամներ գտնելու ուղղությամբ: ԱՄՆ որոշ լրագրողներ, զանգվածային լրատվական որոշ միջոցներ, նաեւ ԱՄՆ քաղաքական պաշտոնատարներից ոմանք եւ Կոնգրեսի անդամներ այն կարծիքին են, որ Մոջահեդին խալղը Իրանի միակ ժողովրդավարական եւ ազատասեր կազմակերպությունն է: Մյուս կողմից էլ ԱՄՆ մամուլը չի զլանում անդրադառնալ Մոջահեդին խալղի անցյալին եւ հաճախակի հիշատակում է նաեւ, որ 70-ական թվականների պարտիզանական կռիվների ընթացքում մոջահեդինները ԱՄՆ բանակի մի քանի սպաներ են ահաբեկել, ինչպես նաեւ ԱՄՆ դեսպանատան աշխատակիցների պատանդ վերցնելու հարցում նրանք ոչ միայն ակտիվ մասնակցություն են ունեցել, այլեւ պահանջում էին, որպեսզի պատանդներին դատեն: Դոկտոր Ասադ Հոմայունը, հաշվի առնելով թերեւս մոջահեդինների բանակցությունները ԱՄՆ պաշտոնատարների հետ, նշել է, որ «Նախագահը իր որոշումները դատարկության մեջ չի կայացնում, այլ քաղաքական ցանկացած հարցի վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս հաշվի են առնվում հարցի անցյալը, ԱՄՆ շահերը, խորհրդականների կարծիքը, Կոնգրեսի համապատասխան կառույցների տեսակետները, ինչպես նաեւ ԱՄՆ հասարակական կարծիքը: Իսկ առայժմ, քանի որ դեռեւս այլընտրանք չկա, ԱՄՆ-ը ոչ պաշտոնական բանակցությունների մեջ է մտնում մոջահեդինների հետ, թերեւս օգուտներ է քաղում այդ բանակցություններից, սակայն դա չի նշանակում, որ Ամերիկան կհովանավորի նրանց»:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՐՋԱՆՅԱՆ

ԱԳՆ

Լաչինը մտահոգված է, իսկ մեր արտգործնախարարությո՞ւնը

Մենք հաճախ ենք անդրադարձել Հայաստանի դիվանագիտական ներկայացուցչությունների գործունեությանը: Սակայն Լատվիայի Յուրմալա քաղաքի բնակիչ Իվարս Կինցսը մեր խմբագրությանն ուղղված նամակում բարձրացնում է մի այլ կարեւոր խնդիր՝ Հայաստանի դիվանագիտական ներկայությունը մերձբալթյան հանրապետություններում: Հեղինակը որպես օրինակ մեջբերում է ոչ մի պետության (բացառությամբ ՀԱՀ-ի) կողմից չճանաչված Աֆրիկյան Բոփութաթսվանա Հանրապետության նախագահի Լատվիա կատարած այցը եւ արդեն իսկ այդ երկրում եղած լրատվական կենտրոնի բացումը:

Համեմատելով անհայտ աֆրիկյան երկրի հետ, լատիշ հայազգին նշում է, թե ՄԱԿ-ի անդամ եւ հազարամյա պատմություն ունեցող մի այլ պետության՝ Հայաստանի ԱԳՆ աշխատակիցները գնալով Լատվիա եւ հանդիպելով իրենց հայրենակիցների հետ, փաստորեն ավելի շատ ճանապարհորդական այց կատարեցին, քան դիվանագիտական:

Ներկայացնելով Լատվիայի հայ համայնքը, պրն. Կինցսը գրում է, թե տեղի երեք հազար հայերն ունեն մշակութային ընկերություն, հայկական կիրակնօրյա դպրոց, որն ի դեպ գտնվում է ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի դեսպանությունների միջեւ: Լատվիական ռադիոյով պարբերաբար հնչում է հայերեն «Արեւիկ» ծրագիրը: Ռիգայի կենտրոնում արդեն յոթ տարի է խաչքար կա: Իր գործունեությունն է սկսել նաեւ Ռիգայի Հայ Առաքելական եկեղեցու կրոնական համայնքը: Աշխատանքներ են տարվում Ռիգայում Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի եկեղեցու կառուցման ուղղությամբ:

Սակայն, հեղինակի կարծիքով, այդ ամենը ոչ թե Հայաստանի, այլ Լատվիայի կառավարության շնորհիվ է: Մինչդեռ, տեղի հայերի խնդիրներն օրեցօր ավելանում են, դա թե քաղաքացիության, թե Հայաստան այցելելու կամ հարազատներին հրավիրելու վիզաների հարցն է, եւ թե ամբողջական լրատվական սովը:

Դժվարություններ կան նաեւ մարդասիրական օգնություն ուղարկելու հարցում: «Ինքնաթիռներ մինչեւ Տորոնտո կամ Փարիզ՝ խնդրեմ, իսկ մինչեւ Երեւան՝ չկա», զարմացած գրում է Իվարս Կինցսը: Իհարկե, այստեղ հեղինակը հաշվի չի առնում մի հանգամանք, որ որպես նորաստեղծ պետություն Հայաստանը դեռեւս ի վիճակի չէ իր սեփական թռիչքն ապահովել դեպի նախկին Խ. Միության բոլոր հանրապետություններ:

Համաձայնվելով, որ դեսպանատուն բացելը էժան գործ չէ, հեղինակը այնուամենայնիվ նշում է, թե Հայաստանը Լատվիայում հյուպատոսություն կամ ներկայացուցչություն պետք է բացեր: Եւ ոչ միայն հաշվի առնելով հայկական համայնքը, այլեւ Հայաստանի շահերը, նկատի ունենալով, որ երեք խոշոր ծովային նավահանգիստ կա, զարգացած արդյունաբերություն եւ գյուղատնտեսություն, բանկային լավ համակարգ եւ այլն: Կադրերի եւ բնակարանների հարցում նամակագիրը ոչ մի դժվարություն չի տեսնում, առաջարկելով օգտագործել տեղի այն հարգված հայ կադրերին, որոնք եւ ծանոթ են տեղական պայմաններին, եւ լատիշերեն գիտեն: Որպես օրինակ Իվարս Կինցսը նշում է երկու հայ աղջիկների, որոնք ավարտել են Լատվիայի համալսարանը, գիտեն լեզուն եւ տեղի կյանքը, կարող են աշխատել գոնե որպես մամուլի կամ մշակույթի կցորդ: Լատիշ հայազգին նաեւ հավաստիացնում է, թե Լատվիայի հայ համայնքը կօգնի Հայաստանի ԱԳՆ-ին թե խորհուրդներով, թե գործով: Ի դեպ, իրենց կառավարություններին արդեն օգնել են Լատվիայի վրացական եւ ադրբեջանական մշակութային ընկերությունները:

Այնպես որ, Հայաստանի արտգործնախարարությանը դիմող լատիշ Իվարս Կինցսը մտահոգված է, սակայն նրան թերեւս հայտնի չեն այլ դրդապատճառներ, որոնք որոշիչ դեր են խաղում դիվանագիտական ծառայությունների բացման հարցում:

Դա ոչ միայն պայմանավորված է հայկական համայնքի, այլեւ շրջանային շահերի ամբողջությամբ, որը միակողմանի լինելու դեպքում երբեք դրական արդյունք չի տա: Իսկ մեր արտգործնախարարությունը անշուշտ պետք է ակտիվացնի իր գործունեությունը նաեւ Մերձբալթյան երկրներում, գոնե ստեղծելով մեկ ընդհանուր դիվանագիտական կենտրոն ՄԱԿ-ի անդամ մերձբալթյան երեք հանրապետություններում, ոչ պակաս կարեւոր աշխատանք տանելու համար: Ա. Հ.

digitised by A.R.A.R.@

Եվրոպա

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԱՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅՈՒՄ

Գերմանիայում գործող ֆեդերալ սահմանադրության իշխանությունն իրականացվում է ժողովրդի կողմից չորս տարի ժամկետով ընտրված Բունդեստագի (պատգամավորների պալատ) և Բունդեսրատի (երկրների պալատ, որի կազմում մտնում են ֆեդերացիան կազմող տասը երկրների կառավարությունների անդամները) կողմից: Պետության ղեկավարը հինգ տարի ժամանակով ֆեդերալ ժողովի (կազմված Բունդեստագի և լանդթագների պատգամավորներից) կողմից իրականացնում է ֆեդերալ կառավարությունը՝ Բունդեստագի կանցլերի գլխավորությամբ:

Նախագահները այդպիսով Գերմանիայում խորհրդանշական դեմքեր են և դեռ է վեր կանգնած լինեն ամեն տեսակի քաղաքական վեճերից, գրում է The Economist հանդեսի (նոյեմբեր 24) թղթակիցը Գերմանիայից: Սակայն վերջին հինգ տարիների իրադարձություններն ու փորձը ցույց են տալիս, որ միջկուսակցական պայքարը գնալով ուժեղանում է: Փոխանակ միահամուռ ջանքերով ամրապնդելու երկու նախկին պետությունների միջև կայացած միությունը, կուսակցությունների միջև հակամարտությունները սրվում են հատկապես հաջորդ տարվա ընթացքում կայանալիք նախագահական ընտրությունների նախօրյակին: 1994 թվականի մայիսին ավարտվում է այժմյան ֆեդերալ նախագահի՝ Ռիխարդ ֆոն Վայցզեկերի 10 տարվա իշխանության ժամկետը:

Կանցլեր Հելմուտ Քոլի թեկնածուն այդ պաշտոնի համար Արևելյան Գերմանիայից յութերական դատավոր (հոգևոր հովիվ) Ստեֆան Հայթմանն է, որ ներկայումս զբաղեցնում է Սաքսոնիայի արդարադատության նախարարի պաշտոնը: Նրա պլատֆորմի հիմնական կետը պահպանումն է «ավանդական արժեքների», որոնց շարքում դասվում են ընտանիքը, կարգապահությունը, գերմանացի լինելու հպարտությունը: Եվ չնայած նա այնքան էլ հայտնի չէ Դրեզդենից դուրս, քրիստոնեա-դեմոկրատները հույս ունեն նրա հաջողության վրա:

Քոլի կոալիցիոն կառավարության մյուս թևը՝ ազատ դեմոկրատները, սակայն, նախընտրում են իրենց նախկին ղեկավար Հանս-Դիտրիխ Գենշերին տեսնել այդ պաշտոնում: Գենշերը արտաքին գործերի նախարար էր 1974-ից 1992 թ. և համարվում է ամենաշատ ժողովրդականություն վայելող քաղաքական գործիչը երկու նախկին Գերմանիաներում: Դժբախտաբար նրա սիրտը վատառողջ է, և նա գերադասում է հեռու մնալ քաղաքականությունից: Ընդդիմադիր կողմը՝ սոցիալ-դեմոկրատներն առաջ են քաշում Յոհաննես Ռաուի թեկնածությունը, որը Հյուսիսային Հռենոս-Վեստֆալիայի վարչապետն է և 1987-ին նրանց «անհաջողակ» թեկնածուն էր կանցլերի պաշտոնի համար:

Նշենք, որ նախագահական ընտրությունների առաջին երկու փուլերի համար կողմերին անհրաժեշտ է հավաքել ձայների հիսուն տոկոսը, գումարած մեկ ձայն. վերջում ընտրվում է ամենաշատ ձայներ հավաքած թեկնածուն: Ով էլ ընտրվի, դժվարին ժամանակների բարդ հոգսերն են ընկնելու նրա ուսերին, չնայած շատ սահմանափակ են նախագահի լիազորությունները: Նա վավերացնում է կառավարության նշանակումները, մասնակցում դատավորների և այլ բարձրաստիճան պաշտոնյաների ընտրության աշխատանքներին:

Գերմանիայի նախորդ վեց նախագահները եղել են հետևյալները. 1949 թվականին սահմանադրության ուժի մեջ մտնելուց հետո սեպտեմբերի 12-ին առաջին նախագահն է ընտրվում լիբերալ Թեոդոր Հոյսը, որը 1950-ական թվականներին պաշտոնի գործ է կատարել, չնայած համեմատաբար ստվերի մեջ է մնացել այդ շրջանին առաջին կանցլեր ընտրված Կոնրադ Ադենաուերի առավել ակտիվության և ժողովրդականության հետևանքով:

1959-ին Հոյսին հաջորդում է քրիստոնեա-դեմոկրատ Հայնրիխ Լյուբկեն, որն իր երկրորդ շրջանը չավարտած ստիպված է լինում հրաժարական տալ, չկարողանալով հերքել նացիստների համար համակենտրոնացման ճամբարներ հիմնելու իրեն ուղղված մեղադրանքները: Երրորդ նախագահ Գուստավ Հայնեմանը փորձեց վերականգնել նախագահական հեղինակությունը և բավական դրական աշխատանք կատարեց ազգային խմբակցությունների հաշտեցման ուղղությամբ: Նա բարեպաշտ քրիստոնյա էր և հայտնի Կրոնդ կոնգրեգացիայի տնօրենների խորհրդի անդամ: 1950 թվականին կաբինետից հրաժարական էր տվել վերազինման ծրագրերի դեմ հանդես գալով: Հիմնադիրներից է քրիստոնեա-դեմոկրատական կուսակցության, բայց հետագայում ինքը հարում է սոցիալ-դեմոկրատներին: Նախագահում է 1969-ից 1974-ը:

1974-ից մինչև 1972-ը այդ պաշտոնը զբաղվում է Ուոլտեր Շիլը, որն ավելի շատ աչքի է ընկել իր լավ ձայնով և կազմակերպած ճոխ խնջույքներով, քան պաշտոնի հեղինակության պահպանմամբ: Փորձել է արտասահմանյան ուղևորությունների ժամանակ օտարների մոտ ստեղծել գերմանացու դրական կերպար: Նրան հաջորդած պահպանողական Կարլ Կարստենը գրեթե ոչնչություն է եղել: Ամենապերճախոսը բոլորի մեջ եղել է ֆոն Վայցզեկերը, ներկա նախագահը: Նա հաճախ է քննադատել, չի խնայել անգամ համակուսակցական իր ընկերներին: Բացահայտ արտահայտվել է ռասայական բռնությունների դեմ:

Հաջորդ տարի նաև կանցլեր Քոլի վերընտրության ժամանակն է: Եղել են ժամանակներ, երբ Գերմանիան կարողացել է ինքն իրեն ղեկավարել առանց «կատարյալ» նախագահի, բայց ոչ առանց գործունյա կանցլերի: Երբ հաջորդ տարի Հելմուտ Քոլը վերընտրվի որպես կանցլեր, նոր նախագահի հոգսերը շատ ավելի նվազ կլինեն: Իսկ երբ ընդդիմադիր սոցիալ-դեմոկրատներն ու պահպանողականները հաղթանակեն, ապա, անտարակույս, հավասարակշռված և վճռական նախագահի ներկայությունը երկրում կդառնա պարտադիր:

Պատրաստեց
ՀԱԿՈԲ ՑՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

Կամավորների խռովություն Լիտվայում

Լիտվայի Կամավոր պաշտպանության ծառայության սպա Իոնաս Մասկյավիչյուսը, որը համարվում էր կամավորների վերջին ելույթի հրահրողը, հինգշաբթի հանձնվել է իշխանություններին: Ինչպես հաղորդել են ԻՖ-ին քաղաքային դատախազությունից, նա հանձնել է անձնական հրացանը: Մասկյավիչյուսին ներկայացվել է ծառայողական իրավասությունները գերազանցելու մեղադրանքը: Նույն օրը Կաունասում ձերբակալվել է կամավորների խռովության մասնակիցներից մյուսը՝ Վիտաուտաս Ռասիմյավիչյուսը: Սեպտեմբերի 6-ին նա փորձել էր վառել իր աշխատանակը: Ելույթ ունենալով Լիտվայի խորհրդարանում, Լիտվայի պաշտպանության նախարար Ռասիմյավիչյուսը հայտնել է, որ կամավորների խումբը անտառ է հեռացել մի շարք քաղաքական գործիչների, այդ թվում և սեյմի պատգամավորների հետ հանդիպելուց հետո: ԲալթՖաքս

Լիտվան վարկ է ստացել նավթապահեստի համար

Լիտվայի վարչապետ Ադոլֆաս Շլեժևիչյուսը հերքել է ազգային մամուլի հաղորդագրություններն այն մասին, որ Համաշխարհային բանկը հրաժարվել է գումարներ տրամադրել նավթապահեստներ կառուցելու նպատակով: Նրա խոսքերով, 70 մլն դոլարը, որն անհրաժեշտ է այդ շինարարության համար, տրամադրել են Միջազգային վալյուտային հիմնադրամը և Եվրոպական համագործակցությունը: Շլեժևիչյուսը պարզաբանել է, որ համաշխարհային բանկի վարկը, որը տրամադրվելու է Լիտվային հաջորդ տարի, օգտագործվելու է էներգետիկ համալիրի մյուս խնդիրները հոգալու նպատակով: Լիտվայի վարչապետը նաև հաղորդել է, որ արդեն հոկտեմբերին հնարավոր է ստանալ 35 մլնի վարկը, որը թույլ կտա սկսել նավթապահեստների շինարարության սկզբնական փուլը: ԻՖ

Սնեգուր. ԱՊՀ-ին այլընտրանք չկա

Մոլդովայի նախագահ Միրչա Սնեգուրը գտնում է, որ հանրապետության մուտքը ԱՊՀ «մոտ ապագայում հնարավորություն է ստեղծում կայունացնել իրավիճակը հանրապետությունում և ելք գտնել ճգնաժամից»: Այդ մասին նա հայտարարել է, ելույթ ունենալով ազգային հեռուստատեսությամբ: Պատասխանելով իր ընդդիմախոսներին, Սնեգուրը ասել է. «Քննադատողները նոր ուղիներ պետք է առաջարկեն, բայց այդպիսիք գոյություն չունեն, եթե մենք չենք ուզում մեկուսանալ, որը կհանգեցնի տնտեսական աղետալի հետևանքների և անխուսափելի սոցիալական պայթյունի»: ԻՖ

Դիրեկտորական կորպուսը կմասնակցի ընտրարշավին

Դեկտեմբերի 22-ին Իվանովոյում կկայանա Սոցիալական առաջընթացի կուսակցության հիմնադիր համագումարը: Դրա կազմակերպիչներից մեկը՝ Յարոսլավլի «Մաշտրիբոր» միավորման գլխավոր տնօրեն Յուրի Բորոդինը ԻՖ-ին տված հարցազրույցում հայտնեց, որ նոր կուսակցություն ստեղծելու որոշումն ընդունել է արդյունաբերողների միության համաժողովը, որին մասնակցում են երկրի 38 շրջանների սեփականատերեր: Կուսակցությունը, որին փաստորեն հատկացվում է հայրենական արտադրողի լոբբիստի դերը, միավորում է խոշոր գործարանների տնօրեններին, տեխնիկական մտավորականությանը, գիտնականներին, բանվորներին, արհմիութենական ակտիվիստներին: Բորոդինը ենթադրում է, որ կուսակցության շարքերում առաջիկայում կընդգրկվեն 50-60 հազար մարդ: Նրա խոսքերով, «եթե չստեղծենք այս կուսակցությունը, գործարար շրջանները չեն կարողանա իրենց թեկնածուներին ներկայացնել խորհրդարանական ընտրարշավում: ԻՖ

Կովկաս

Հս. Օսիայում հնարավոր է իրավիճակի սրում

Հյուսիսային Օսիայում ներքին զորքերի ստորաբաժանումներն անցել են ծառայության ուժեղացված ռեժիմի: Այդ մասին Անվտանգության խորհրդում հայտարարել է հանրապետության ՆԳ նախարար Գեորգի Կանտեմիրովը: Նա չի բացառել Մոսկվայի դեպքերի ազդեցության տակ հանրապետությունում իրավիճակի սրման հնարավորությունը: Կանտեմիրովի խոսքերով, «Կան ազգային ծայրահեղականներ, ավազակային խմբեր, որոնք կարող են օգտվել Մոսկվայում տիրող խառն իրավիճակից»: Նա հայտարարել է, թե ՆԳՆ ձեռք է առել բավարար միջոցներ հնարավոր ոտնձգությունները կանխելու համար:

Միևնույն ժամանակ Հյուսիսային Օսիայի խորհրդարանի նախագահ Յուրի Բիրագովը երեկ է հայտնել, թե Մոսկվայի դեպքերը կարող են ապակայունացնել իրավիճակը Ռուսաստանի շրջաններում: Նա բնակչությանը հանգստության և զգաստության կոչ է արել: ԻՖ

Գերմանական ֆիրմաները պատրաստ չեն ներդրումներ անել Ռուսաստանի տնտեսության մեջ: Այդպիսի տեսակետ է արտահայտել ԳՖՀ տնտեսության արևելյան կոմիտեի ներկայացուցիչ Օտտո ֆոն Ամերոնգենը: Երեկ ելույթ ունենալով, նա նշել է, որ ներկայումս բացակայում են արտասահմանյան ներդրումների համար անհրաժեշտ իրավական երաշխիքները: Միևնույն ժամանակ, ըստ ֆոն Ամերոնգենի, գերմանական ֆիրմաները «պետք է ներկա լինեն ռուսական շուկայում»: Նրա խոսքով, գործարար շրջանները պետք է պատրաստ լինեն օգնելու Ռուսաստանին:
ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Չիլի

Պինոչետը չի ցանկանում հեռանալ

Երկու տասնամյակ է անցել այն ողբերգական օրից, երբ սարսափով պատված հեղաշրջումը Չիլիում տապալեց Սալվադոր Ալիենդեի ժողովրդավարական կառավարությունը և բռնի ուժով հաստատեց ֆաշիստական տիպի վարչակարգ: Պետության և կառավարության իշխանությունը անցավ զինվորական խունտայի ձեռքը: Ռազմականացվեց տնտեսությունը և ամրապնդվեցին կապերը կապիտալիստական խոշոր պետությունների հետ: Այդ տարիներին հազարավոր մարդիկ անմեղի տանջանքների ենթարկվեցին, սպանվեցին կամ անհետ կորան: Մարդու իրավունքների ոտնահարումը հասավ ահավոր չափերի: 1974-ի դեկտեմբերին բանակի գլխավոր հրամանատար գեներալ Աուգուստո Պինոչետը դարձավ երկրի նախագահ: Նա շարունակում է մնալ «գործադիր իշխանությունների» ամենաազդեցիկ անձնավորությունը: The Economist հանդեսի սեպտեմբերի 24-ի համարը անդրադառնում է այդ տարելիցին:

Չնայած անցյալ տարի Չիլին արձանագրեց ազգային եկամտի 10.2 տոկոսի աճ և այժմ էլ պատրաստվում է «ազատ» նախագահական ընտրությունների դեկտեմբերի 11-ին, այնուամենայնիվ լարված մթնոլորտը դեռևս զգացնել է տալիս իրեն: Պինոչետը որպես բանակի գլխավոր հրամանատար դեռևս պահպանում է իր «ամուր բռունցքը», և քաղաքագետները շարունակում են վախենալ նրանից:

Սեպտեմբերի 11-ի տարեդարձը տխուր հիշողություններ արթնացրեց մարդկանց մտքերում: Նույնիսկ անլեգալ համարվող կոմունիստական կուսակցությունը կարողացել էր մոտ երեք հազար հոգի դուրս հանել փողոց և հիշատակի ցույց կազմակերպել մայրաքաղաք Սանտյագոյում, պահանջելով պատժել մարդու իրավունքները խախտողներին: Սպանված նախագահ Ալիենդեի այրին՝ Հորտենզիան կոալիցիոն կառավարության կողմից կազմակերպված հավաքի մասնակիցներին դիմելով նշեց, որ հաշտությունն անհնարին էր մինչև «զոհված յուրաքանչյուրի կատարվածի համար»:

Իսկ զոհերի մասին խոսք լինել չի կարող: Քանի դեռ համազարկեր պայթեցին Պինոչետին, որը մեկ ուրիշ հավաքի ժամանակ թեև ընդունեց, որ անկարգություններ և ծայրահեղություններ տեղի են ունեցել «հեղաշրջման արդարացված պայմանի» հետևանքով, սակայն «զոհված են սակավ և ոչ թե մարդկանց առաջ», եզրակացրեց նա: Իսկ «անհետ կորածների» մասին անդրադառնալով, նա մեկ այլ առիթով նշել էր, որ այդ «ավազակներին» սպանել էին իրենց իսկ «ընկերները» բանակի հետ ընդհարումների ժամանակ:

Այնպես որ, «վերքը» շարունակին բաց է, հիշողությունները՝ թարմ: 3.500 հոգու անուններով զոհվածների հիշատակի հանդիսությունը կորպի բացումը, որ նախատեսված էր օգոստոսին, հետաձգվել է մինչև հաջորդ տարվա փետրվար: Իսկ փողոցներում կարելի է հանդիպել գաղտնի ոստիկանությունում աշխատող այն մարդկանց, որոնք այդ տարիներին իրագործեցին այդ ամբողջ նախճիրը: Նրանք դատարանի առաջ այդպես էլ չեն կանգնի, քանի որ 1978-ին հրատարակված Պինոչետի հրամանագրով ներում է շնորհված նրանց:

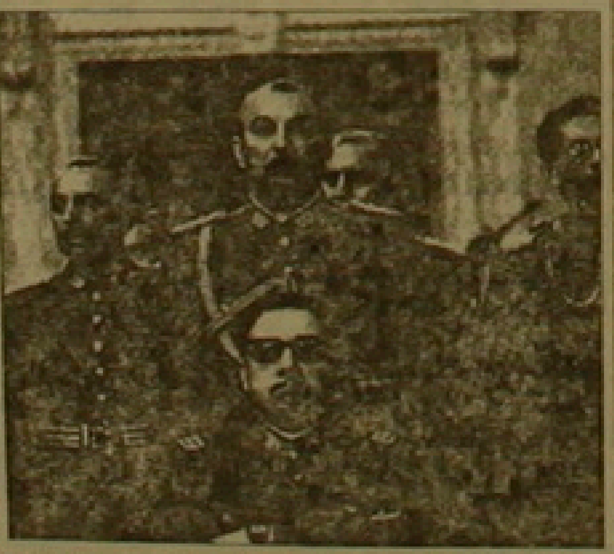

Այդուհանդերձ, այդ առնչությամբ մի քանի զինվորականների հարցաքննությունը պետք է խափանվեր, երբ Պինոչետը այժմյան նախագահ Պատրիսիո Ալվինի արտասահմանում գտնվելու առիթից օգտվեց և մայիսի 28-ին մայրաքաղաքում անցկացրեց անակնկալ մի զորահանդես: Դա պարզ խոսում էր «ուժի» գոյության մասին: Նախագահը, հասկանալով ակնարկը, առաջարկեց գաղտնի լսումներ կազմակերպել հատուկ ստեղծված դատավորների խմբի առաջ, պարզելու համար հատկապես, թե որտեղ են թաղված այդ «անհետ կորածները»: Սա էլ կառավարության մի շարք անդամների կողմից դիտվեց որպես «դավաճանություն», և նախագահը ստիպված եղավ ետ վերցնել իր առաջարկը:

Այս չափազանց նուրբ հարցը որպես ժառանգություն անցնելու է հաջորդ նախագահին, որն ամենայն հավանականությամբ կլինի քրիստոնեա-դեմոկրատների ներկայացուցիչ Էդուարդո Ֆրեյը: Նրա ուսերին է ընկնելու երկրում ժողովրդավարության ամրապնդման ծանր բեռը: 77 տարեկան Պինոչետի քաղաքական ասպարեզից հեռացումը մնում է կնճռոտ երևի այդ գործընթացին, սակայն «ծերուկը» ոչ մի նշան ցույց չի տալիս այդ կապակցությամբ և առաջվա պես շարունակում է ցուցադրել իր ուժը: Հ. Ծ.

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

ՌԴ անվտանգության նախարարությունը հերքում է «գաղափարական մաքրման» մասին լուրերը

Ռուսաստանի անվտանգության նախարարության հասարակական կապերի կենտրոնը հերքել է լրատվական մի շարք միջոցների տարածած լուրերն այն մասին, իբր սեպտեմբերի 21-ի Բորիս Ելցինի հրամանագրից հետո նախարարությունում գաղափարական հողի վրա «մաքրում» է տեղի ունենում: Հասարակական կապերի կենտրոնը հայտարարել է, թե «նախարարության ղեկավարությունն ու աշխատակիցների ճնշող մեծամասնությունը, հավատարիմ իրենց պատասխանատվությունը Ռուսաստանի անվտանգության նկատմամբ, ողջ ուժը ներդնում են գործող օրենսդրով սահմանված իրենց պարտականությունների կատարմանը: Նախարարությունում վտանգավոր են համարում գաղափարական հակամարտությունում աշխատակիցների ներքաշումը: ԻՏ

Լեֆորտովոյի քննչական մեկուսարանում իրավիճակը հանգիստ է

Լեֆորտովոյի քննչական մեկուսարանի շուրջը, որտեղ գտնվում են ձերբակալված Արկադի Վոլսկոյը, Ռուսլան Խասբուլատովն ու Մոսկվայի զինված ապստամբության մյուս ղեկավարները, իրավիճակը հանգիստ է: Այդ մասին ԻՏ-ի թղթակցին հայտնել է մեկուսարանի պահորդներից մեկը: Վերջինս հերքել է նաեւ այստեղ իբր տեղի ունեցած կանանց ցույցի մասին շրջող լուրերը: Նա նշել է, որ Լեֆորտովո են այցելել ձերբակալվածների կանայք ու մայրերը, որպեսզի ճշտեն իրենց հարազատների գտնվելու տեղը: Ինչպես հայտնեց «Նովոստի» հեռուստածրագիրը, Լեֆորտովոյում այժմ գտնվում են մոտ 100 ձերբակալված: 660-ը գտնվում են «Կրասնայա Պրեսնյա» մարզադաշտում, իսկ 500-ը ՆԳ շրջանային բաժանմունքներում:

Ելցինի այցը Ճապոնիա կկայանա նախատեսված ժամկետներում

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի մամուլի ծառայությունը երեկ հանդես է եկել հայտարարությամբ, որում նշվում է, որ նախագահի այցը Ճապոնիա կկայանա նախատեսված ժամկետներում, հոկտեմբերի 11-13-ը:

Ռուսաստանի բանկատերերը պատրաստ են օգնել

Ռուսական բանկերի ասոցիացիան եւ Մոսկովյան բանկերի միությունը երեկ հանդես են եկել հայտարարությամբ: Նրանում ասվում է, որ Ռուսաստանի բանկատերերը պատրաստ են հատուցել վնասի մի մասը, որը կրել է խաղաղ վերջին դեպքերի հետեւանքով: Բանկատերերը պատրաստ են նաեւ օգնություն ցույց տալ տուժածների ընտանիքներին:

Լիտվան Մոսկվա դեղորայք է ուղարկել

Ինչպես Բալթֆաքսին հայտնել են Ռուսաստանում Լիտվայի դեսպանության լրատվական ծառայությունում, երեկ Մոսկվայի շտապ օգնության Սկլիֆասովսկու անվան ինստիտուտ է հասցվել հինգ տոննա դեղորայք եւ վիրակապեր: 25 հազար դոլլար արժողությամբ դեղորայքը տուժածներին օգնելու համար ուղարկվել է Լիտվայի առողջապահության նախարարությունը: ԻՏ

Կոզիրեւը կմասնակցի Վիեննայի գագաթաժողովին

Ինչպես ԻՏ-ին հայտնել են Ռուսաստանի ԱԳՆ-ում, հոկտեմբերի 8-ին արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը մեկօրյա այցով կմեկնի Վիեննա: Նա այնտեղ կմասնակցի Եվրոպայի խորհրդի անդամ երկրների ղեկավարների հանդիպմանը: ԻՏ

Մարզական

ԲԵՌՆԱՐ ՊԱՐԴՈՅԻ ԿՅԱՆՔԸ

Վերջերս «Ազգը» անդրադարձել էր հայազգի ֆուտբոլիստ Բեռնար Պարդոյի հետ կապված սկանդալին: Օրերս ֆրանսիական «Էկիպ» թերթը հարցազրույց ունեցավ անվանի այդ ֆուտբոլիստի հետ, որը լույս է սփռում նրա հետ կապված խնդրին: Հիշեցնենք, որ ս.թ. հունվարի 28-ին Բեռնար Պարդոն Մարսելում բանտարկվել էր կոկաինի եւ այլ թմրեցուցիչների վաճառքի մեղադրանքով եւ ազատ արձակվել օգոստոսին: Պարդոն մի քանի տարի խաղացել է Մարսելի «Օլիմպիկ» հանրահայտ թիմում, նրա կազմում դարձել Ֆրանսիայի չեմպիոն, հանդես է եկել նաեւ Ֆրանսիայի ազգային հավաքականում, եղել է նույնիսկ նրա ավագը: Պարդոն «Էկիպ» թերթի թղթակցին հայտարարել է, որ կոկաինի վաճառքի ոչ մի փաստ չի ապացուցվել կապված իր հետ, եւ Մարսելի դատախազը 6 ամսվա բանտարկությունից հետո նրան ազատ է արձակել: Նախկինում թերթերը գրել էին, որ ոստիկանությունը իբր Պարդոյի տանը հայտնաբերել է 21 կգ կոկաին եւ մի քանի զենքեր: Բայց այս ամենը Պարդոն զրպարտություն է համարել, միաժամանակ ընդունելով, որ իր կնոջ հետ շատ անգամ է ծխել կոկաին:

«Ես մի քանի տներ ունեմ Կարիբյան կղզիներում, եւ ոստիկանությունը եզրակացրեց, որ կոկաինի մեծ առեւտրական եմ, ու կապված եմ մաֆիայի հետ: Երբ Պլատինիի, Նոայի, Ժիրեսի, Լակոմբի եւ ֆրանսիացի այլ անվանի ֆուտբոլիստների հետ մեկնեցի Մոլիսյան կղզիներ ներքական խաղի, ոստիկանությունը այդ ճամփորդության ժամանակ ցանկացավ ինձ բռնել կոկաինի փաստով, ենթադրելով, թե կապված եմ Մայամիի մաֆիոզների հետ», ասում է Պարդոն:

Նա ընդգծում է, որ նման գործով զբաղվելու որեւէ կարիք չուներ, քանի որ 1991 թվականին Մարսելի «Օլիմպիկի» կազմում ամսական ստանում էր 200 հազար ֆրանկ, իսկ 1992-ին, երբ տեղափոխվեց Փարիզի «Սեն Ժերմեն» հանրահայտ թիմը, ամսական աշխատավարձն արդեն կազմում էր 250 հազար ֆրանկ: Երբ Պարդոն Մարսելի թիմը թողեց Փարիզում խաղալու համար, նրան տվեցին 4,5 միլիոն ֆրանկ: Իսկ երբ 92-ին հեռացավ «Պարի Սեն Ժերմենից», նորից ստացա 5 միլիոն ֆրանկ: «Մեկ տարում ես ստացա 10 միլիոն ֆրանկ, առանց հաշվի առնելու գովազդների հետ կապված եկամուտները: Ներկայումս 20 միլիոն ֆրանկ ունեմ դրամական հաստատություններում», ասում է 32-ամյա Բեռնար Պարդոն:

«Երբ 1991-ին չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունում հաղթեցինք «Միլանին» եւ պատրաստվում էինք Բարիում եզրափակիչ հանդիպմանը, պատարգմունքի ժամանակ ընդհարվեցի Քրիս Ուադլի հետ եւ լուրջ վնասվածք ստացա: Որքան էլ ցավալի էր, զրկվեցի այդ պատմական խաղին մասնակցելու հնարավորությունից: Ինձ համար շատ ծանր էր չմասնակցել վաղուց երազած խաղին: Նույն տարի տեղափոխվեցի «Պարի Սեն Ժերմեն» եւ այստեղ ընդհարումներ ունեցա մարզիչ Արթուր Ժորժի հետ: Խաղս չէր ստացվում եւ Միշել Պլատինին այլեւս չէր հրավիրում հավաքական: Այդպես ես զրկվեցի նաեւ Շվեդիայում 1992-ին կայացած Եվրոպայի առաջնությունից: Կարճ ժամանակում նման հարվածները տանել հեշտ չէր: Անհաջողությունները մոռանալու համար գիշերները դուրս էի գալիս Փարիզի փողոցներում եւ

գիշերային ճներում: Սկսեցի օգտագործել նաեւ թմրեցուցիչներ», պատմում է Բեռնար Պարդոն: Այն հարցին, թե «Մարսելի» հետ կապված խնդիրների մասին, որոնք ցնցեցին մարզական աշխարհը, ինչ է մտածում Բեռնար Պարդոն, նա պատասխանեց. «Լրատու կենտրոնները շատ ծանրացան այս խնդրի վրա, որը արժանի չէր այդքան հետաքրքրության: Եթե ամեն ինչ դրամով լուծվեր, ուրեմն իտալացի մեծահարուստ Սիլվիո Բեռլուսկոնիի «Միլան» թիմն ամեն տարի պետք է դառնար Եվրոպայի չեմպիոն: Ինչ վերաբերում է «Օլիմպիկի» նախագահ Բեռնար Տապիին, նա իմ մտերիմն է եւ երբեք խոստախաբ չի արել ինձ՝ մինչեւ վերջ կատարելով իր խոստումները»:

Բեռնար Պարդոն, որ շատ սիրված ֆուտբոլիստ էր, խոստովանում է, որ «Օլիմպիկի» իր նախկին թիմակիցներ, Եվրոպայի չեմպիոններ Կազոնին, Էդելին եւ Դի Մեկոն բարոյական աջակցություն ցույց տալու համար այցելել էին բանտ: Էրիկ Կանտոնան նույնպես պատրաստվում էր դրան, իսկ Պապենը իր ամենամեծ ընկերը եղավ:

Պարդոյի կյանքը մեծ մարզիկի պատմություն է, որն իր աստղից իջած ու հուսախաբված ընկել է իր համար անծանոթ վատ աշխարհ: Բայց Պարդոն, որ միշտ հիշեցնում է իր հայկական ծագումն ու հպարտանում դրանով, մեծ հոգու տեր անձնավորություն է եւ հիմա պատրաստվում է մարզել երիտասարդական թիմեր:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՐՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Հայաստանը ՄՕԿ-ի լիիրավ անդամ է

Մոնտե Կառլոյում տեղի ունեցած Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նստաշրջանում, որտեղ Ավստրալիայի Սիդնեյ քաղաքը ընտրվեց 2000 թվականի օլիմպիական խաղերի մայրաքաղաք, Հայաստանը ստացավ ՄՕԿ-ի լիիրավ անդամի կարգավիճակ: Այդ առթիվ Հայաստանի ԱՕԿ-ին շնորհավորեց միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչը: ■

Առանց նպատակի լավ խաղալ հնարավոր չէ

«Վան»-«Շիրակ»՝ 0-1
(Գ. Վարդանյան 15)
«Երազանք»-«Խոռուս»՝ 3-0
(Ա. Սարգսյան 10, Ս. Ափանեսյան 15, Ս. Աղաջանյան 55)
«Կոտայք»-ՀԱԱ-ՖԻԱՄ՝ 0-2
(Ա. Աննայան 55, Գ. Սկրտչյան 73)

Երեւանի «Վանի» համար առաջնությունը հավանաբար կարելի է ավարտված համարել: Գործնականում հետադեղող թիմերից որեւէ մեկը չի կարող հասնել նրան, իր հերթին «Վանն» էլ չի կարող հասնել առաջատար հաղակից որեւէ մեկին եւ 5-րդ տեղն արդեն ապահոված է: Ցավոք, դա կարող է բարդահոգեբանական տեսակետից բացասական ազդեցություն ունենալ թիմի մարզական տրամադրության վրա: Համենայնդեպս, երեկ տեղի ունեցած «Շիրակի» հետ խաղում անհրաժեշտ տրամադրվածությունը չէր նկատվում «Վանի» ֆուտբոլիստների մոտ: Փոխարենը չեմպիոնի կոչման համար պայքարող «Շիրակը» ապարեց էր մտել անդրդման 2 միավոր վաստակելու վճռականությամբ եւ պատահական չէ, որ ուներ բացահայտ առավելություն գրեթե ամբողջ խաղի ընթացքում: Այնպես որ, հաշվի նվազագույն տարբերությունը չի համապատասխանում խաղի բովանդակությանը:

15-րդ րոպեին անկյունայինից ստանալով գնդակը, թիկունքից հարձակվողներին միացած պաշտպան Հարություն Վարդանյանը գլխի հարվածով գեղեցիկ գոլի հեղինակ դարձավ: Բարձրահասակ եւ հեհեղինակ սաֆիր այդ ֆուտբոլիստը, որը մեր ազգային հավաքականի թեկնածուներից է, այս առաջնությունում այժմ է ընկնում նաեւ արդյունավետությամբ եւ արդեն խփել է 10 գնդակ: Ցուցանիշ, որը պատվաբեր է պաշտպանի համար: «Շիրակը» շարունակում է հետապնդել «Արարատին» եւ «Բանանցին»: Առաջնության գլխավոր իրադարձությունները առջեւում են: ■

«Ֆրանս ֆուտբոլը» Հայաստանի ֆուտբոլի մասին

Վերջերս ֆրանսիական հանրաճանաչ «Ֆրանս ֆուտբոլ» շաբաթաթերթը իր հերթական համարում տպագրեց Հայաստանի Հանրապետության ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի առաջնության աղյուսակը: Այն նույնպես տպագրեց 15, 16, 17 եւ 18-րդ տուրերի լրիվ արդյունքները: Այս կարեւոր գործը կատարվեց շնորհիվ մեր թերթի Փարիզի թղթակից Սիարոն Բոյաջյանի: Չեմ բերված պայմանավորվածության համաձայն, առաջարկում «Ֆրանս ֆուտբոլը» հետեւողականորեն պետք է տպագրի Հայաստանի առաջնության բոլոր արդյունքները: Այսպիսով, հայկական ֆուտբոլն ավելի մոտիկից կծանոթացվի միջազգային մարզական հանրությանը եւ հատկապես Արեւմտյան Եվրոպայի մարզասերներին: ■

76 մահ մեկ խաղի պատճառով

Ֆուտբոլասերները տեղյակ են, որ ֆուտբոլի աշխարհի 15-րդ առաջնության Լատինական Ամերիկայի ընտրական «Ա» խմբում ընդգրկված աշխարհի կրկնակի չեմպիոն, Լատինական Ամերիկայի այս տարվա չեմպիոն Արգենտինայի հավաքականը ի զարմանս բոլորի 2 անգամ պարտություն է կրել Կոլումբիայի հավաքականից, այն դեպքում, որ աշխարհի խաղական առաջնության եզրափակիչից հետո, երբ արգենտինացիները 0-1 հաշվով զիջեցին գերմանացիներին, այլեւս պարտություն չէին կրել: Ընդ որում, Արգենտինայի հավաքականը երկրորդ խաղում, այն էլ սեփական հարկի տակ 0-5 հաշվով զիջեց Կոլումբիայի թիմին: Դա անտրամ պարտություն էր թիմի երկրպագուների համար: Հասկանալի է, որ Կոլումբիայի հավաքականի նման հաջողությունը, որը նաեւ աշխարհի առաջնության եզրափակիչի ուղեգիր ծնաք բերեց, վերածվեց ազգային խնդական տոնախմբության: Ցավոք, ինչպես հաճախ է պատահում Լատինական Ամերիկայում, այն նաեւ դժբախտ հետեւանքներ ունեցավ: Ըստ հախարի տվյալների, տոնախմբության ընթացքում մահացել է 76 կոլումբիացի, իսկ 900 հոգի վիրավորվել է: Կոլումբիայի ոստիկանական ծառայության վկայությամբ, մահացության նման թվերը շատ նորմալ են, քանի որ սովորական հանգիստ օրերի ժամանակ միջին հաշվով մահանում է 20 մարդ: Ընդ որում, այդ տվյալների մեջ չեն մտնում հեռուստացույցների մոտ նստած ու սրտի աստեղից մահացածները: ■

Վալանսի թիմը վաս դիրքում

Ֆրանսիայի երկրորդ դիվիզիոնի առաջնությանը մասնակցող հայաշատ Վալանս քաղաքի ASOAV ծագումով հայկական թիմը 13-րդ տուրում սեփական հարկի տակ 0:1 հաշվով զիջելով «Ղունկերկ» թիմին, հիմա զբաղեցնում է մրցաշարային աղյուսակի 18-րդ տեղը: «Վալանսը» (թիմին այլ կերպ կոչում են այսպես) 13 խաղից հետո 4 հաղթանակ է տարել, 2 հանդիպում ավարտել ոչ ոքի եւ 7 պարտություն կրել: Թիմն ունի ընդամենը 10 միավոր եւ փաստորեն գտնվում է վտանգավոր գոտում: Ցավոք, տարբեր պատճառներով «Վալանսի» վերջին եղույթներին չեն մասնակցում Հակոբ Սկիֆթարյանն ու Միշել Թերզյանը: Սակայն հույս կա, որ մոտ ժամանակներս նրանք կրկին կհայտնվեն հիմնական կազմում եւ կփրկեն նրա առաջընթացին: 22 թիմերի մասնակցությամբ երկրորդ դիվիզիոնի մրցաշարային աղյուսակը գլխավորում է «Բաստիա» թիմը, որը 13 խաղից հետո վաստակել է 19 միավոր: ■

Ամենաշատ վճարվող մարզիկը

Կանադացի աշխարհահռչակ հոկեյիստ Ուեյն Գրեցկին իր պայմանագիրը Լոս Անջելեսի «Կինգս» թիմի հետ երկարաձգել է եւս երեք տարով, որի համար պետք է ստանա 25 միլիոն 500 հազար դոլլար: Այս նոր պայմանագրով Գրեցկին NHL-ի առաջնությունների մասնակից հոկեյիստներից ամենաշատ վճարվող մարզիկն է: Ուեյն Գրեցկին 32 տարեկան է եւ 6-րդ մրցաշրջանը պետք է անցկացնի «Կինգսի» կազմում: Նա արդեն 15 տարի հանդես է գալիս NHL-ի մրցումներում: ■

Երկու միլիոն ՄՕԿ-ին

Սաուդյան Արաբիայի Ֆահդ թագավորը 2 միլիոն դոլլար նվիրեց Լոզան քաղաքում կառուցվելիք Օլիմպիական խաղերի թանգարանի հիմնադրամին: Այս մեծ նվերը Ֆահդ թագավորի որդին եմիր Ֆայսալ Բեն Ֆահդը Մոնտե Կառլոյում, որտեղ վերջերս տեղի ունեցավ Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նստաշրջանը, հանձնեց ՄՕԿ-ի վերընտրված նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչին: ■

Բրազիլիայի հավաքականն ուժեղագույնն է

Ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻՖԱ) ազգային հավաքականների վերջին տարվա ցուցաբերած արդյունքներով հրապարակել է նոր ցուցակ, որը գլխավորում է աշխարհի եռակի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականը: Կաշվե գնդակի կախարդները ըստ ՖԻՖԱ-ի ունեն 59,11 միավոր, երկրորդ տեղում է Իտալիայի հավաքականը՝ 57,02 միավոր: Երրորդը Նորվեգիայի հավաքականն է՝ 56,60 միավոր, չորրորդը Եվրոպայի չեմպիոն Դանիայի հավաքականը՝ 56,47 միավոր: Այնուհետեւ ըստ հերթականության գալիս են Գերմանիայի, Անգլիայի եւ Ֆրանսիայի ընտրանիները: ■

Շտեֆի Գրաֆի կարողությունը՝ 60 միլիոն

Ըստ գերմանական «Նյու Վեյս» թերթի, հանրահայտ թենիսիստուհի Շտեֆի Գրաֆը (Գերմանիա), որը հիմա գլխավորում է համաշխարհային դասակարգման ցուցակը, ամենահարուստ թենիսիստուհին է: Նրա անձնական կարողությունը կազմում է շուրջ 60 միլիոն գերմանական մարկ (40 միլիոն դոլլար): ■

Բաժինը վարում է ԱՐԻՐՈՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Mercury ENTERPRISE

«ՄԵՐԿՈՒՐԻ» ձեռնարկությունը հնարավորություն է ընձեռում ներդնել ձեր խնայողությունները հետեւյալ տոկոսադրույքներով

3 ամիս 60%
6 ամիս 150%

ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ ԵՆ ՄԻԱՅՆ 1993 Թ. ԹՂԹԱԴՐԱՄՆԵՐՈՎ

Դուք կրկնապատկում եք Ձեր կապիտալը տանը նստած

ՄԵՆՔ ԿԱՇԽԱՏԵՆՔ ՁԵՐ
ՓՈԽԱՐԵՆ

Հասցեն՝ «ԱՆԻ» հյուրանոց, 6 հարկ, 636 սենյակ
Հեռ. 594-636

PUBLISET

NICA
INVESTMENT COMPANY

ՆԻԿԱ Ինվեստիցիոն Ընկերությունը Ձեզ համար աննախադեպ հնարավորություն է ընձեռում ներդնել գումարներ մեր ծրագրերում եւ մասնակիցը դառնալ արտադրական, գյուղատնտեսական եւ առեւտրագնման գործունեությանը:

Իր ավանդատուներին ՆԻԿԱ-ն առաջարկում է.

- ամենացածր գներով գնել սննդամթերք
- ընկերության նպատակամղված գործունեության շնորհիվ կրկնապատկել Ձեր կապիտալը:

Մինչեւ 1992 թ. թղթադրամները ընդունվում են փոփոխված պայմաններով: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ընկերության գրասենյակ:

ՆԻԿԱ-ն երաշխավորում է.

ռուբլու ավանդների դեմքում (1993թ. թղթադրամներով).
4 ամիս 70 %
6 ամիս 120 %
12 ամիս 330 %
տարադրամային ավանդների դեմքում.
50 % տարեկան

ՄԵՆՔ ԿԱՐԾՈՒՄ ԵՆՔ,
ԴԱ ՁԵԶ ԿՀԵՏԱՔՐՔՐԻ

Մեր հասցեն. Երեւան, Սայաթ-Նովա 7 (Օպերայի դիմաց) Հեռ. 56-79-46

PUBLISET

«Արարատ» ավիաընկերությունը հանդիսանալով «Հայկական Ավիաուղիներ» ավիաընկերության ոչ պետական դուստր ձեռնարկություն, կատարում է կանոնավոր չվերթներ Երեւանից («Էրեբունի» օդանավակայան)

ՍՈՉԻ, ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ, ՄԱԽԱՉԿԱԼԱ, ԲԱԹՈՒՄԻ, ՆԱԼՉԻԿ, ԳՐՈԶՆԻ երթուղիներով, ինչպես նաեւ ետադարձ:

Դուք կարող եք պատվիրել չվերթ «Յակ 40» ինքնաթիռի սրահային տարբերակով ԱՊՀ երկրներ եւ արտասահման, ինչպես նաեւ իրականացնել բեռների տեղափոխում «Ան-32» ինքնաթիռով ԱՊՀ ցանկացած քաղաք: Մենք ընդունում ենք անհատներից եւ ձեռնարկություններից, բարեկարգ 50 տեղանոց «Ան-24» ինքնաթիռով մարդատար եւ տուրիստական չվերթների կատարման պատվերներ:

«Արարատ» ավիաընկերության «Մի-8» ուղղաթիռները կօգնեն Ձեզ՝ ուղեւորների եւ ուղեբեռների, փոստի տեղափոխման հարցերում, բնակչությանը բուժօգնություն հասցնելու, ավտոմայրուղիների, ջրանցքների, գետերի, գազամուղների, բարձր լարման գծերի հետազոտման եւ պարեկավորման աշխատանքներում, երկրաբանական-հետախուզական եւ արշավախմբերի սպասարկման Հայաստանի տարածքում էքսկուրսիոն թռիչքների կազմակերպման գործում:

PUBLISET

Հասցեն՝ Երեւան, Արշակունյաց 135 հեռախոս 486941, 484761 ֆաքս 448987

ԱՐԱՐԱՏ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՒԺՈՒՄ ԱՌԱՆՑ ԴԵՂԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ

Էքստրասենս Ա. Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԸ բուժում է՝ երեխաների հիվանդություն, գիշերամիզություն, խրոնիկական տոնզիլիտ, բրոնխոասթմա, հայմորիտ, ֆրոնտիտ, գլխացավ, գլխապտույտ, հոդացավ, նյարդային համակարգի հյուծվածություն, օրգանների ֆունկցիոնալ խանգարումներ:

Հասցեն՝ Երեւան, Մուրացանի փ. 115, Երկաթգծի հիվանդանոց, 5-րդ հարկ, 518 սենյակ

Ընդունելությունն ամեն օր (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից) ժամը 09:00-12:00:

հեռախոս 45-60-34

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ԱՎԱՆԴՆԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՈՒՄ Է՝

3 ամսվա համար 45%
6 ամսվա համար 100%
1 տարվա համար 300%

Ոչ փոքր գումարների դեպքում կատարվում է ամենամսյա վճարումներ:
«Նոյ» բանկը տրամադրում է կանխիկ վարկեր:

ԴԻՄԵՑԵՔ

«Նոյ» բանկ՝ կայուն դիվիդենտներ, նվազագույն ռիսկ

«Անի» հյուրանոց 507, 514 սենյակներ, հեռ. 59-45-14, 56-49-30
Չեխովի-23, հեռ. 46-25-27, Հանրապետության-67, հեռ. 56-51-07

Աշխատանքային ժամեր՝ ամեն օր 10:00-16:00
Բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

PUBLISET

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍՆԵՐԻ ԵՎ ՏՈՆԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻ «ԱՐՄԷՔՍՊՈ» ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ԲԱԺԻՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԵՐԹՈՒՂԻՆԵՐՈՎ.

Խմբակային
Ֆրանսիա, Շվեյցարիա, Անգլիա, Եգիպտոս, Արաբական Էմիրություններ, Վիետնամ, Ավստրալիա

Անհատական
Գերմանիա, ԱՄՆ, ՀԱՀ, Արաբական Էմիրություններ, Հունաստան, Շվեյցարիա, Պորտուգալիա, Բենիլյուքս

Հասցեն՝ Մոսկովյան 35
Հեռ.՝ 53-33-21

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ոճային ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ՝ ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@